

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

ORTAÖĞRETİMDE OLUMLU ÖĞRETMEN DAVRANIŞLARININ
ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİNE İLİŞKİN
ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ
(KONYA İLİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Gülkan SOYDAL

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Çağatay ÖZDEMİR

ANKARA – 2006

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI

Gülkan SOYDAL'ın “ Ortaöğretimde Olumlu Öğretmen Davranışlarının Öğrenci Başarısına Etkisine İlişkin Öğrenci Görüşleri ” başlıklı tezi 22 / 11 / 2006 tarihinde, jürimiz tarafından Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Üye (Jüri Başkanı) : Prof. Dr. Tayip DUMAN

.....

Üye (Tez Danışmanı): Prof. Dr. Çağatay ÖZDEMİR

.....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Semra GÜVEN

.....

ÖNSÖZ

Bilim ve teknolojideki hızlı gelişmeler eğitimin niteliğini her geçen gün artırmaktadır. Bilim ve teknolojideki bu hızlı gelişmeler öğretmenlerin eğitim-öğretim sürecindeki etkililiğini değiştirmemiştir. Nitelikli eğitim-öğretimin en önemli faktörü öğretmendir. Öğrenciler kendilerine öğretmenlerini model alırlar. Bu çalışmada öğretmenlerin olumlu davranışlarının öğrenci başarısına etkisi belirlenmek istenmiştir. Kuşkusuz öğretmenlerin olumlu davranışları öğrencilerin başarılarını artırmaktadır. Bu açıdan araştırmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırmanın her aşamasında yardımına başvurduğum tez danışmanım sayın Prof. Dr. Çağatay ÖZDEMİR'e, bu araştırmaya görüş ve önerileriyle yardımcı olan sayın Yrd. Doç. Dr. Nadir ÇELİKÖZ'e ve çalışmalarım boyunca her konuda benden yardım ve desteğini esirgemeyen eşim Ali Rıza SOYDAL'a teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Ankara, Ağustos 2006

Gülkan SOYDAL

ÖZET

Bu araştırma “ Ortaöğretimde Olumlu Öğretmen Davranışlarının Öğrenci Başarısına Etkisi ”ni belirlemek için yapılmıştır.

Araştırma betimsel tarama modeline göre gerçekleştirilmiştir. Konu ile ilgili olarak kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Öğretmenlerin olumlu davranışlarının öğrenci başarısına etkisini belirlemek için araştırmacı tarafından 34 maddelik bir anket geliştirilmiştir. Anket Konya ili Selçuklu merkez ilçesindeki üç farklı okul türündeki 251 öğrenciye uygulanmıştır.

Araştırmada öğrenci görüşlerinden elde edilen veriler işlenirken;

- Öğretmenlerin olumlu davranışları gösterip göstermediğinin analizi yapılmıştır.
- Olumlu öğretmen davranışlarının öğrenci başarısına etkisinin analizi yapılmıştır.
- Olumlu öğretmen davranışlarının öğrenci başarısına etkisinin cinsiyet ve sınıf düzeylerine göre farklı olup olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda öğretmen davranışlarının öğrenci başarısını etkilediği, öğrencilerin en çok pekiştirme boyutundaki davranışlardan etkilendiği sonucu bulunmuştur. Öğrenciler tarafından öğretmenlerinin değerlendirme boyutundaki davranışları gerçekleştirme derecesi düşük bulunmuştur. Araştırmanın sonuçları tartışılarak öneriler geliştirilmiştir.

ABSTRACT

This study was done to determine the effect of positive teacher behaviours in secondary education on students' success.

This research was materialised with respect to descriptive scanning model. An extensive literature review was done about the topic. By the researcher, a 34-item questionnaire was developed to determine the effect of positive teacher behaviours on students' success. This questionnaire was applied on 251 students in 3 different types of school in Selçuklu in Konya.

While the data which gathered from the students' opinion was being analysed;

- It is analysed if teachers have ever shown positive behaviours.
- It is analysed if positive behaviours have had an effect on students' success.
- It is determined if the effect of positive teacher behaviours has a difference according to sex and level of classroom.

At the end of the research it is found that teachers' behaviours affect students' success, especially behaviours of the students at the dimension of consolidation. By the students', their teacher's realisation level of the behaviours in evaluation aspect is found low. The results of the research are debated and suggestions are produced.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TABLolar	viii
ŞEKİLLER	x
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
PROBLEM DURUMU	1
ÖĞRETMENLERDE ARANAN KİŞİSEL VE MESLEKİ NİTELİKLER	6
Öğretmenlerde Aranan Kişisel Nitelikler	7
Öğretmenlerde Aranan Mesleki Nitelikler	11
ETKİLİ ÖĞRETİM-ÖĞRETMENLİK VE ÖĞRENCİ BAŞARI İLİŞKİSİ....	13
İletişim	13
Olumlu Sınıf Atmosferi Yaratma	16
Etkili Öğretim Ortamı Oluşturma	19
ÖĞRETMEN DAVRANIŞLARI	21
Öğretmenleri Planlamaya Yönelik Olumlu Davranışları	22
Öğretmenleri Uygulamaya Yönelik Olumlu Davranışları	24
Öğretmenleri Pekiştirmeye Yönelik Olumlu Davranışları	26
Öğretmenleri Değerlendirmeye Yönelik Olumlu Davranışları	28
PROBLEM CÜMLESİ	28
ALT PROBLEMLER	29
AMACI	31
KONUSU	32
ÖNEMİ	32
SAYILTILAR	32
SINIRLILIKLAR	33
TANIMLAR	33
KISALTMALAR	34

BÖLÜM II	35
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	35
BÖLÜM III	44
YÖNTEM	44
ARAŞTIRMA MODELİ	44
EVREN	44
ÖRNEKLEM	45
VERİ TOPLAMA ARACI	45
Ölçeğin Geliştirilmesi	45
Verilerin Toplanması	48
Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	48
BÖLÜM IV	50
BULGULAR VE YORUM	50
ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRENCİ PROFİLLERİ	50
ALT PROBLEMLERE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR	51
BÖLÜM V	80
SONUÇ VE ÖNERİLER	80
SONUÇ	80
ÖNERİLER	82
KAYNAKÇA	83
EKLER	89

TABLOLAR

Tablo 1 Öğrenci Görüş Anketine Yönelik Faktör Analizi Sonuçları	47
Tablo 2 Ölçeğin Toplam Varyansı Açıklama Oranları	48
Tablo 3 Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımına İlişkin Sonuçlar	50
Tablo 4 Öğrencilerin Sınıf Düzeyi Dağılımına İlişkin Sonuçlar	50
Tablo 5 Öğretmenlerin OÖD'yi Planlama Boyutunda Ne Derecede Gösterdiklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Sonuçları	52
Tablo 6 Öğretmenlerin OÖD'yi Uygulama Boyutunda Ne Derecede Gerçekleştirdiklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Sonuçları	53
Tablo 7 Öğretmenlerin OÖD'yi Pekiştirme Boyutunda Ne Derecede Gerçekleştirdiklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Sonuçları	55
Tablo 8 Öğretmenlerin OÖD'yi Değerlendirme Boyutunda Ne Derecede Gerçekleştirdiklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Sonuçları	56
Tablo 9 OÖD'nin Planlama Boyutunda Öğrencilerin Başarısını Ne Derecede Etkilediğine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	58
Tablo 10 Uygulama Boyutundaki OÖD'nin Öğrencilerin Başarısını Ne Derecede Etkilediğine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	60
Tablo 11 Pekiştirme Boyutundaki OÖD'nin Öğrencilerin Başarısını Ne Derecede Etkilediğine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	63
Tablo 12 Değerlendirme Boyutundaki OÖD'nin Öğrencilerin Başarısını Ne Derecede Etkilediğine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	65
Tablo 13 Planlama Boyutunda Öğrencilerin Cinsiyetleri ile OÖD'nin Başarıya Etkisi Arasındaki İlişkiye Yönelik Betimsel İstatistikler ve t-Testi Sonuçları	67
Tablo 14 Uygulama Boyutunda Öğrencilerin Cinsiyetleri ile OÖD'nin Başarıya Etkisi Arasındaki İlişkiye Yönelik Betimsel İstatistikler ve t-Testi Sonuçları	68

Tablo 15 Pekiştirme Boyutunda Öğrencilerin Cinsiyetleri ile OÖD'nin Başarıya Etkisi Arasındaki İlişkiye Yönelik Betimsel İstatistikler ve t-Testi Sonuçları	70
Tablo 16 Değerlendirme Boyutunda Öğrencilerin Cinsiyetleri ile OÖD'nin Başarıya Etkisi Arasındaki İlişkiye Yönelik Betimsel İstatistikler ve t-Testi Sonuçları	71
Tablo 17 Planlama Boyutuna Göre Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri ile OÖD'nin Başarıya Etkisinin Karşılaştırılmasına İlişkin Betimsel İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	73
Tablo 18 Uygulama Boyutuna Göre Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri ile OÖD'nin Başarıya Etkisinin Karşılaştırılmasına İlişkin Betimsel İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	75
Tablo 19 Pekiştirme Boyutuna Göre Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri ile OÖD'nin Başarıya Etkisinin Karşılaştırılmasına İlişkin Betimsel İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	77
Tablo 20 Değerlendirme Boyutuna Göre Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri ile OÖD'nin Başarıya Etkisinin Karşılaştırılmasına İlişkin Betimsel İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	79

ŞEKİLLER

Şekil 1 Sınıf Ortamında İletişim Sürecinin Beş Ögesi	13
--	----

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Bu bölümde, problem durumuna, problem cümlesine, alt problemlere, araştırmanın amacına, konusuna, önemine, sayıtlara, sınırlılıklara, tanımlara ve kısaltmalara yer verilmiştir.

1.1 PROBLEM DURUMU

İçinde bulunduğumuz dönem bilim ve teknolojide çok hızlı değişiklik ve yeniliklerin yaşandığı dönemdir. Bu değişiklikler yeni değer yargılarını, anlayışları, inançları da beraberinde getirmektedir. Bu sebepten dolayı gelişen koşullara uyum sağlayabilecek bireyleri yetiştirmek önem kazanmaktadır. Geleceğin dünyası iyi yetişmiş insanlar tarafından şekillendirilecek, bunu da öğretmenler sağlayacaktır.

Özdemir ve Yalın'a (2000:56) göre çocuklarımızın, gençlerimizin ve yetişkinlerimizin öğrenmesi gereken şeyler; değişen iş dünyasına girme, rekabet etme ve ilerlemelerini sağlayacak bilgi, beceri ve tutumlardır. Gerekli olan bu yeterlilikleri öğrenciler ancak, öğretmenlik mesleğinde örnek becerilere (öğrencilerin yargı, düşünme, mantık yürütme, yaratıcılık, iletişim, motor becerileri, tutum ve kavrama gibi davranışlarında istenilen uygun ve kalıcı değişiklikleri gerçekleştirecek becerilere) sahip öğretmenlerle kazanabilirler.

Birinci sınıf kalitede eğitim sistemi olmayan bir ülkede mükemmellik olamaz. Aynı şekilde nitelikli öğretmenlerin olmadığı eğitimde de mükemmellik olamaz. Programlar değiştirilebilir, daha fazla araç gereç alınabilir, fiziksel çevre yenilenebilir, okul saatleri uzatılabilir fakat nitelikli öğretmenler olmadan

değişiklikler istenilen etkiyi yaratamaz.Öğretme ortamının bütün çeşitliliğine ve zenginleşmesine karşın, öğretmenlerin öğrenme ortamındaki önemi azalmamıştır (Özdemir ve Yalın,2000:55).

Bir sınıfta ortalama 25-30 öğrenci bulunmaktadır. Çocukluk yada ergenlik döneminde olan bu öğrencilerin her birinin kendine özgü kişilik özellikleri, sorunları, değerleri ve yaşantıları yoluyla kazandıkları ön bilgileri bulunmaktadır.Bu bireysel ayrılıkların yanı sıra, öğrenciler içinde bulundukları yaş döneminin bazı sorunlarını da okula getirmektedir.Böyle bir grubu yönetmek ve eğitmek kuşkusuz zor bir iştir.Öğretmenlerin bu zor görevin üstesinden gelebilmeleri için bazı kişisel ve mesleki niteliklere sahip olmaları gerekir.Öğretmenlerin kişisel ve mesleki nitelikleri çocuğun okula ve derse yönelik tutumlarını etkiler. Olumsuz kişilik özelliklerine sahip olan bir öğretmen çocuğun bir dersten ya da okuldan tümüyle uzaklaşmasına ya da akademik yönden başarısız olmasına neden olabilir (Erden,1998:39).

Öğretmenler öğrencilerine istenilen davranışları öğretmede ve öğrenilen davranışları pekiştirmede eğitimin ilk sorumlusu olmuşlardır (Başaran,1994:76). Öğretmen öğrenmeyi kılavuzlayan ve sağlayan kişidir. Öğrenme öğrencinin kendisi tarafından elde edilen bir sonuçtur ve öğrenme yaşantıları sonucunda meydana gelir. Öğretmenin görevi çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanarak öğrenme yaşantıları düzenlemek ve istendik davranışların öğrenci tarafından kazanılıp kazanılmadığını değerlendirmektir (Fidan ve Erden, 2001:76).

Ergun ve diğerleri (1999:88-89) öğretmenin görevlerini şu şekilde ifade etmektedir;

- Öğretmen toplumun kültürel değerlerini öğrencilere aktararak onların sağlıklı bir şekilde sosyalleşmesine katkıda bulunur.Yaratıcı yönünü kullanarak toplum kültürünün çağdaş ortama uyması için gerekli tutum ve davranışları göstermelidir.
- Öğretim ve eğitim için gerekli ön hazırlıkları yaparak, öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştıracak bir öğrenme ortamı hazırlamalıdır.

- Öğrencileri derse hazırlamalı ve ders sırasında da onların öğrenme motivasyonlarını sürekli yüksek tutmalıdır. Bu amaçla öğrencilerin derse aktif katılımlarını sağlamalıdır.
- Öğrencilere bilgi kadar çalışma metodlarını da öğretmeli, bilgi kaynaklarını ve bu kaynaklardan nasıl yararlanacağını göstermelidir.
- Öğrencilerin çalışmalarını adil bir şekilde değerlendirmeli, bu arada doğru öğrendiklerini sağlamlaştırmak için yerinde ve uygun pekiştiriciler vermelidir.
- Eğitim ve öğretimin amacı, öğrencilere hayatta kullanabilecekleri bilgiler vermektir. Bu nedenle öğretilen bilgilerin işe ve davranışa dönüştürülmesi ve uygulanması sağlanmalıdır.

Öğrencilerin sağlıklı öğrenebilmeleri için kendilerini rahat hissetmeleri gereklidir. Öğretmen öğrenci ilişkisinin en önemli özellikleri bireye saygı, karşılıklı kabul ve güven duygusudur. Sınıfın karmaşıklığını ve çeşitliliğini düzenleyen, öğrenme çevresini daha etkili bir şekilde oluşturmaya ve yönlendirmeye çalışan öğretmenin tutum ve davranışları öğrenme hedeflerine ulaşmada önemli bir etkidir.

Ataünal'a (2003:18-19) göre "Öğretmen Kimdir?" sorusunun cevabı;

- Öğretmen eğitimin temel unsurudur, yeri hiçbir şekilde doldurulmaz.
- Öğretmen insan mimarı, insan mühendisidir.
- Her iyi, doğru, güzel ve büyük değerde öğretmenin emeği ve payı vardır. Bu değerlerin taşıyıcısı ve yansıtıcısıdır.
- Akıl, bilgi, sevgi, saygı, hak, adalet gibi insanlığın en yüce değerleri öğretmenin karakteri ve niteliğidir.
- Öğretmen rehberdir.
- Öğretmen bilgiye erişim kaynağı; sevgi, heyecan ve hoşgörü sembolü olduğu gibi "erdemli insan" modelidir.
- Öğretmen demokratik kişi örneğidir.
- Öğretmen güzel duyguların kaynağıdır.

- Öğretmen hiç kuşkusuz uzman kişidir.
- Öğretmen her bakımdan toplumsal liderdir.

Bütün bu görüşler gösteriyor ki öğretmen sıradan biri değildir.

Öğretmenlerin öğrenci başarısını sağlayabilmeleri için öğrencileri güdülemeleri, onların gereksinmelerini karşılamaları, başarılı davranışlarını pekiştirmeleri ve amaçlarına ulaşacakları eğitim ortamlarını hazırlamaları gerekir. Bu davranışları gerçekleştirmede öğretmenin sergileyeceği olumlu tutum ve davranışlar öğrenci başarısının düzeyini ve kalıcılığını artırıcı etkiye sahiptir.

Eşme ve Karaçay'a (2002:25) göre 2000'li yılların çağdaş öğretmeni;

- Değerler geliştiren,
- Kaynak arayan,
- Güçlükleri, sorunları tanıyan,
- Kendini sürekli yenileyebilen,
- Disiplinler arasında bağlantı kurabilen,
- İnsan ilişkilerini geliştirebilen,
- Meslek seçimi ve boş zamanları değerlendirmede danışmanlık yapabilen,
- Çevre incelemelerine rehberlik edebilen,
- Eğitimde şiddet unsurunu kullanmayı hiç düşünmeyen,
- Mesleğe hazırlanmada öğrencilere yardımdan kaçınmayan,
- Öğrenme, öğretme konusunda alanında uzmanlaşmış,
- Özel eğitime ihtiyaç duyanlara yardım edebilen,
- Zeka türleri ve öğrenme stillerini bilen ve bunlara dair gözlemler yapabilen,
- İhtiyaç ve beklentileri dikkate alarak öğrencileri etkin kılan,
- Bireysel farklılıkları gözeten ve aynı zamanda grup çalışmalarını özendiren,
- Eldeki bilgilerden geleceğe yönelik olarak nasıl yararlanılacağını bilen biri olmalıdır.

Eğitim örgütlerinin oluşma nedeni ve tüm eğitim etkinliklerinin gerçekleştirilmesine kaynaklık eden unsur öğrencidir. Kişisel, sosyal, duyuşsal, bilişsel ve devinsel çıktıları olan kapsamlı bir öğrenmeyi sağlayarak, kendine güvenen, vatandaşlık ve çevre bilinci gelişmiş, insan haklarına saygılı, sosyal sorumluluk taşıyan, başarılı öğrenciler yetiştirmek mümkündür. Öğrencilerin başarılı olabilmesi için uygun ortamları oluşturmak; öğrenci gelişimini izlemek, gerekli desteği vermek, gösterilen performansı yansız bir şekilde değerlendirmek, bireysel ve takım halinde çalışmayı teşvik etmek gerekir (Taşpınar ve diğerleri, 2002:181-182). Öğrencilerin bu kazanımları gerçekleştirmede en büyük yol göstericileri öğretmenlerdir.

Öğrencilerdeki dahiliği uyandırma sürecinin başarısı , muhtemelen bir öğretmenin hazırladığı ders planlarına, sınıf ortamını etkili hale getirmesine, kendisinin sahip olduğu öğretim materyallerine veya sınıfta sahip olduğu öğretim materyallerine değil, büyük ölçüde bu öğretmenin kendisine (yani öğrencilerle ilişki ve etkileşimlerinde gösterdiği davranış ve tavırlar ile ilgili niteliklere) bağlı olacaktır. Diğer bir deyişle, öğrenmenin yönlendirilmesinde öğretmenin akademik olmayan yönü (kişilik ve karakter özellikleri) de büyük rol oynamaktadır. Bir öğretmenin kişisel karakteri ise, o öğretmenin kendisi, öğrencileri ve öğretmenlik mesleği ile ilgili sahip olduğu tutum ve tavırlarıyla temsil edilir (Saban, 2004:115-116).

Bu sebeple öğretmenin tutum ve davranışları büyük önem kazanmaktadır.

Öğretmenlerde aranan nitelikler “kişisel” ve “mesleki” olmak üzere iki grupta toplanır. Bu niteliklerin detayına girmeden önce öğrencilerin öğretmenlerde hangi nitelikleri aradıklarını açıklamak faydalı olacaktır. Öğrencilerin öğretmenlerde aradıkları nitelikler şunlardır:

- Yeterlilik ve öğrenmeye ilgi,
- Belirli bir konunun öğretiminde sıra dışı yeterlilik,
- İşbirlikçi, demokratik tutum,

- Geniş ilgi alanı,
- Ödüllendirme ve takdir kullanımı,
- Esneklik,
- Adil ve tarafsız olma,
- Espri duygusu,
- İnsanların sorunlarıyla ilgilenme,
- Hoş bir görünüm ve tavır.

Liste incelendiğinde kişisel ve mesleki niteliklerin ne derecede önemli olduğu görülmektedir (Ergun ve diğerleri,1999:77).

Öğretmenlerin davranışlarının öğrenci başarısına etkisi geniş bir konu olmakla birlikte araştırmanın sonraki aşamalarında öğretmenlerde aranan mesleki ve kişisel niteliklere genel bir giriş yapılarak, etkili öğretim ve öğretmenlik ile öğrenci başarısı ilişkisi, öğretmen tutum ve davranışları ile öğrenci başarısı ilişkisi üzerinde durulacaktır.

1.2 ÖĞRETMENLERDE ARANAN KİŞİSEL VE MESLEKİ NİTELİKLER

İyi öğretmenlerde aranan nitelikler her çağda ve toplumda farklı olmuştur.Sanayileşme çağından bilgi toplumuna geçiş sürecinin yaşandığı dünyamızda, öğretmenlerde aranacak nitelikleri belirlerken çok dikkatli olmak gerekmekte, öncelikle şu soruya cevap aranmaktadır: Sanayi toplumuna göre mi, yoksa değerleri oluşmaya başlayan bilgi veya iletişim toplumuna göre mi öğretmen yetiştirilecektir? Bu konuda Türkiye'nin bilgi toplumunun ihtiyaçlarına cevap verecek öğretmen ihtiyacı olduğu varsayımı benimsenmiştir (Ergun ve diğerleri,1999:76).

1.2.1 Öğretmenlerde Aranılan Kişisel Nitelikler

Öğretmenlerin kişisel ve mesleki niteliklerinin eğitimin etkililiği ve verimliliğinde önemli rolü vardır. Öğrencilerin okula ve derse yönelik tutumlarının şekillenmesinde öğretmenlerin kişisel ve mesleki nitelikleri etkili olur. Öğretmenlerin kişisel, mesleki nitelikleri öğrencilerde sevgi, saygı, yaklaşma yaratabileceği gibi endişe, korku ve uzaklaşma da yaratabilir.

Sevgi, Hoşgörü ve Sabır :

Öğretmenlerde aranılan temel nitelik sevgi ve hoşgördür. Diğer nitelikleri ne kadar mükemmel olursa olsun insanları sevmeyen ve onlara karşı hoşgörülü davranmayan bir kimsenin iyi bir öğretmen olma ihtimali bulunmamaktadır (Ergun ve diğerleri,1999:77-78). Ergenlik çağındaki gençler kişiliklerini kanıtlamaya çalıştıkları için sınıfta birçok olumsuz davranışta bulunabilirler.Bu durumlarda öğretmenin öğrencilerin bazı hatalı davranışları karşısında hoşgörü göstermesi gerekir.Hoşgörü demokratik ortamın oluşturulması için de gereklidir.Öğretmenin farklı görüşler karşısında hoşgörülü olması ve öğrencilere bu yönüyle örnek olması gerekir. Sınıfta farklı yeteneklerde öğrenciler bulunmaktadır.Bu öğrencilerin tüm bilgileri bir kerede anlamaları beklenemez.Öğretmen sabırla aynı konuyu defalarca anlatabilmeli, öğrencilerin sorunlarını dinlemelidir (Erden,1998:39-40).

Demokratik Tutum :

Demokratik öğretmenin en belirgin özelliği; vatanını ve milletini sevmesi,her türlü düşünceye açık olması,kendi fikir ve düşüncelerini öğrencilere zorla empoze etmeye çalışmamasıdır. Öğretmenlerin öğrencilerinin düşüncelerine saygı göstermesi ve fikirlerini rahatça söylemelerine imkan vermesi gerekmektedir. Eğitimde demokratikleşmenin ön şartı eğitimcilerin demokratik tutum ve davranış sergilemeleridir.Aksi takdirde demokrasinin faziletlerinin öğretilmesi bir anlam ifade etmeyecektir (Ergun ve diğerleri,1999:80).

İsteklilik :

Özdemir ve Yalın'a (2000:71) göre istekli öğretmenlerin özellikleri şunlardır.

- Kendilerinden emin ve cana yakın görünürler.
- Konuyu öğrencilere uygun hale getirirler.
- Önemli noktaları vurgulamak yada pekiştirmek için değişik canlı jestler kullanırlar.
- Değişik yada yaratıcı öğretim yöntem ve teknikleri kullanırlar.
- Öğretirken konuyu dramatize eder ve kendilerini konuya verirler.
- Bütün öğrencilerle göz teması kurarlar.
- Sözlü anlatımı daha ilgi çekici kılmak için farklı ses tonu ve duraklamalar kullanırlar.
- Sabırlıdırlar.
- Öğrencilerin ödevlerini tam ve eksiksiz tamamlamalarında ısrarcıdırlar.
- İstenmedik davranışların farkındadır ve derhal bununla ilgilenirler.
- Zamanı etkili kullanırlar.
- Şakadan anlar, olayların gülünç yönünü görme yeteneğine sahiptirler.
- İlgi ve dikkati sağlamak ve bunu ders boyunca sürdürmek için hareket ederler.

Açık Fikirli, Esnek ve Uyarlayıcı Olma :

Toplumsal değişimin hızlandığı, bilim ve teknolojide dev adımların atıldığı günümüz toplumlarında, öğretmenin kendisini ve öğrencilerini geliştirebilmesi için açık fikirli, esnek ve uyarlayıcı olması gerekir. Bu özelliklere sahip öğretmen kendi fikirlerinin, duygularının algılarının başkalarından farklı olacağını bilir. Esnek ve yeni durumlara uyum sağlayabilen öğretmen, öğretim etkinlikleri düzenlerken de öğrencilerin ihtiyaçlarının farkına vararak, programda onların ihtiyaçlarına uygun değişiklikler yapabilir (Erden, 1998:40).

Anlayışlı, Esprili ve Yakın olma :

Okul öğrencinin seyerek gideceği bir yer olmalıdır.Öğretmenini seven çocuk okula ve derslere karşı olumlu tutum geliştirir ve başarılı olur. Öğretmen sınıfta eğlenceli bir ortam yaratmak için doğal olayların meydana gelmesini beklememeli, ders planı hazırlarken öğrencilerin hoşuna gidecek, onların hem öğrenmesini hem de eğlenmesini sağlayacak etkinliklere yer vermelidir (Erden, 1999:41).

Özdemir ve Yalın'a (2000:72) göre olumlu sınıf ilişkilerini destekleyen öğretmen davranışları şunlardır:

- Öğrencilerine bir arkadaş gibi davranma,
- Öğrencilerine karşı olumlu bir tutum sergileme,
- Öğrencileriyle teker teker ilgilenme,
- Öğrencilerle bir şey yapma konusunda açık ve istekli görünme,
- Öğrencilerin başarıları için çok çalışma.

Adil ve Tarafsız Olma :

Öğrencilerin en fazla tepki gösterdiği olumsuz davranış, öğretmenlerin öğrencileri arasında ayırım yapmasıdır. Öğretmen, sınıftaki birkaç öğrencinin üstün başarı sağlamasına daha fazla zaman ayırıp diğer öğrencileri ihmal ediyorsa, hem adil hem de tarafsız davranmamış olur. Bütün öğrencilerin “Benim hakkımda kötü düşünmüyor” dediği öğretmen adil ve tarafsız öğretmendir (Ergun ve diğerleri, 1999:81).

Yüksek Başarı Beklentisi :

Öğretmenin öğrencilerden beklediği başarı ile öğrencilerin başarıları arasında yüksek bir ilişki vardır. Özdemir ve Yalın'a (2000:77) göre yüksek başarı beklentili öğretmenlerin bazı özellikleri şunlardır:

- Öğrencilerini ders hedefleri hakkında açıkça bilgilendirir.

- İçerik ve ğrenci ilgi ve ihtiyaçları arasında ilişkiyi iyi kurar.
- Disiplin ve görevlendirmelerde tutarlıdır.
- Öğretimde ğrenci girdilerinden yararlanır.
- Öğrencilerden sıkça ve eşit düzeyde tepkide bulunmasını ister.
- Öğrencilere bir soruya cevap vermeden önce düşünme fırsatı tanır.
- Öğrencilere yanlış ve eksik cevaplarını düzeltmeleri ya da tamamlamaları için yardım eder.
- Nadiren eleřtirilerde bulunur.
- Kapsamlı, sık ve belirgin geri bildirim sağlar.
- Öğrenci çalışmalarına nadiren müdahale eder.

Cesaretlendirici ve Destekleyici Olma :

Öğretmen, ğrencileri öğrenmeye karşı cesaretlendirmeli ve onlara destek olmalıdır. Öğretmenlerin ğrencilere destek olması için, öğrencilerin olumsuz davranışlarından çok olumlu davranışlarının ön plana çıkarılması gerekir. Destekleyici ğretmen öğrencinin kendine güvenmesini, kendi kendine öğrenmesini, olumlu akademik benlik tasarımı geliştirmesini sağlar (Erden, 1998:42).

Amaçlı Olma :

Amaçlı ğretmenler açık, anlaşılır, gerçekçi ve belirgin hedefler geliştirirler ve bunları öğrencilerle paylaşırlar. ğretimlerini ğrencileri etkili ve sistemli olarak öğrenme hedeflerine götürecek şekilde planlar ve uygularlar. ğretimlerini dikkatlice planlarlar ve planlanan bütün etkinlikleri zamanında, doğru ve tam olarak gerçekleştirirler. Öğrenmeyi önemser, bunu öğrencilerine kullandığı kelime ve davranışlarla hissettirirler (zdemir ve Yalın, 2000:79).

1.2.2 Öğretmenlerde Aranan Mesleki Nitelikler

Genel Kültür :

Hangi dersi okutursa okutsun öğrencilerin sosyalleşmesini sağlamak ve onlara kültürü aktarmak bütün öğretmenlerin görevi arasında yer alır. Bu görevi gerçekleştirmek için öğretmenler ulusal ve yerel bazda toplumun sosyal ve kültürel yapısını iyi bilmek zorundadır (Ergun ve diğerleri, 1999:83). Öğretmen görev yaptığı yerleşim biriminin özelliklerini, ailelerin yaşam tarzını, değerlerini ve normlarını bilmelidir. Bunları bilmeyen öğretmen, kendisinin toplumdan dışlanmasına neden olabilir. Öğretmen güncel olayları da bilmelidir. Ülkesinde ve dünyada neler olup bittiğini bilmeli, öğrencilerin bu konular üzerindeki sorularını yanıtlayabilmelidir (Erden, 1998:43-44).

Konu Alanı Bilgisi :

Erden'e (1998:44) göre örgün eğitim kurumları kültürün daha çok bilim ürünü olan bilgi ve becerilerini kazandırmaya çalışırlar. Bu nedenle öğretmenler aynı zamanda konu alanı uzmanı olmak zorundadırlar. Öğretmen kendi verdiği dersin konularını iyi bilmeli, konu alanındaki gelişmeleri takip edebilmelidir. Öğrencilerden gelen soruları yanıtlamak için gerekirse araştırma yaparak bilgisini geliştirmelidir.

Mesleki Beceri ve Yeterlilikler :

Öğretmenin konu alanında uzman olması yeterli değildir. Bildiklerini öğrencilere aktaramazsa başarılı olamaz. Öğretmende bulunması gereken mesleki beceri ve yeterlilikler; öğretim sürecini planlama, çeşitlilik getirebilme ve öğretim süresini etkili kullanmadır (Erden, 1998:44-45).

Öğretmenin hem kişiliği hem de davranışları, öğrencilerin davranışlarını etkiler. Bu nedenle öğretmenler, davranışlarıyla sınıfta öğrenmeye uygun bir ortam oluşturmaya çalışmalıdır. Öğrenmeye uygun bir sınıf ortamı öğrenci davranışına yönelik birçok problemi ortadan kaldırır (Özdemir ve Yalın, 2000:97).

Sınıfta öğretmenle öğrenci arasındaki ilişkiler, öğrenmenin ve eğitimin temelini teşkil eder. Söz ve eyleme dayalı bu ilişkiler iyi ise, sınıfta olumlu bir öğrenme atmosferi oluşur; ilişkiler kötü ise, sınıfın öğrenme atmosferi giderek bozulur ve eğitim amacına ulaşmaz . O hâlde sınıftaki eğitici ortamın büyük ölçüde öğretmenin davranışlarına bağlı olduğu söylenebilir (Ergün ve Duman, 1998:45).

Ertuğrul’a (2003:98) göre “İyi Öğretmen Kimdir?”

1. Daima öğrencilerinde iyi şeyleri görür.
2. Öğrencilerini asla eleştirmez ve kınamaz.
3. Sorumluluk ve dürüstlikle çalışır.
4. Öğrencilerin ihtiyaç ve isteklerini anlar.
5. Her dersini eğlenceli hale getirmeye çalışır.
6. Dinlemek ve duymak için zaman ayırır.
7. Öğrencilerin kişilik gelişimini besler.
8. Yeni ve heyecan verici aktiviteler geliştirir.
9. Her öğrenciyi öğrenme sürecine dahil eder.
10. Küçük başarıları fark eder ve yüceltir.
11. Öğrencilerin doğru yaptıkları şeyleri söyler.

1.3 ETKİLİ ÖĞRETİM-ÖĞRETMENLİK VE ÖĞRENCİ BAŞARI İLİŞKİSİ

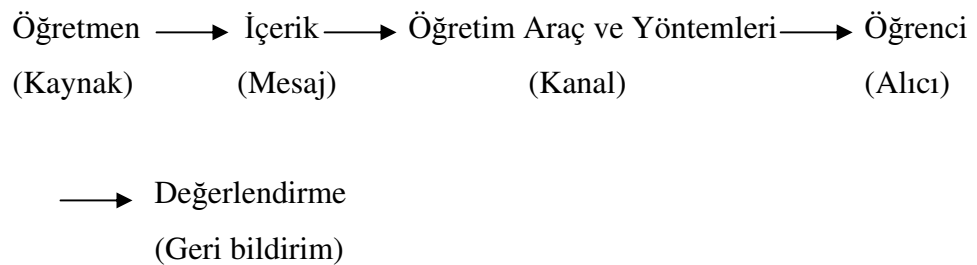
1.3.1 İletişim

Eğitim, insanın doğuştan getirdiği gizil güçlerin ve yeteneklerin açığa çıkarılması, daha yapıcı bir varlık olarak gelişmesi ve büyümesi için bilinçli olarak verilen bir iletişim etkinliğidir. Öğrenme-öğretme sürecinde ilk uyarıcı durumunda olan öğretmen, öğrenci ile karşılıklı etkileşim içinde bulunmaktadır.

İletişim bilgi, beceri ve duyguların sözcük, resim, grafik vb. semboller kullanılarak iletilmesidir. Sınıf içi iletişimde öğretmen bilgilerin aktarıcısı ve iletişimi başlatan kaynak; öğretmek istediği konu veya kazandırmak istediği davranış, mesaj; bu dersi anlatırken kullandığı metod, yöntem ve araçlar kanal; tüm bu etkinliğin sonucunda bilgi, duygu ve davranış kazandırılacak kişi konumundaki öğrenci de alıcıdır. Öğretmen sınıf içi iletişimin amaçlara ulaşip ulaşmadığını, yapacağı sözlü veya yazılı değerlendirmede, soru cevap yöntemiyle elde ederek geri bildirim alacaktır (Şeker, 2000:29).

İletişim sürecinin beş ögesi sınıf içindeki öğrenme-öğretme sürecine uyarlandığı zaman aşağıdaki şekil oluşmaktadır:

Şekil 1 Sınıf Ortamında İletişim Sürecinin Beş Ögesi

Bir öğretmenin sınıf ortamında başarılı olabilmesi için sınıfındaki öğrencilerle iyi bir iletişim kurabilmesi gerekir.

Ders öğretmen ve öğrenciler arasındaki iletişim-etkileşim olarak da görülebilir. Bu sebeple, öğretmenin iletişim-etkileşim olaylarındaki davranış elemanlarını bilmesi, bunları kullanması ve olumlu yönde geliştirmesi gerekir. İnsanlar arası iletişimde sözlü ve sözsüz mesajlar kullanılmaktadır. Sözsüz mesajlar, öncelikle dokunma duyusu ve görme duyusuyla gönderilmektedir. Öğrencilerden gelen mesajlara ve işaretlere dikkat eden, kendi davranışlarının dışı yansımasını kontrol eden ve davranışlarını sınıftaki duruma göre ayarlayabilen öğretmenler, öğrencileriyle kolaylıkla iletişime girebilirler (Özcan, 1999:30-31).

Sözsüz iletişim elemanları şunlardır:

- Beden teması,
- İletişimde bulunulan kişiye yakınlık derecesi,
- Beden duruşu,
- Bedeni görünüş (vücut şekli, giyim-kuşam, saç biçimi),
- Yüz ifadeleri,
- Bakış istikameti,
- Jestler (el-kol hareketleri),
- Baş hareketleri.

Sözsüz mesajlar, insanlar arasındaki iletişim ve etkileşimde, sözlü mesajlardan daha etkilidir. Öğretmenler, sözsüz mesajlarını iletişimin düzenlenmesi için kullanabilir ve derste konuşma miktarını azaltarak, öğrencilerin derse daha fazla katılmalarını sağlayabilirler (Özcan, 1999:32-33).

İpşir'e (2002:2) göre, sınıf içinde öğrencilerle kurulan iletişimde öğretmenlerin başarılı olmasını kolaylaştıracak hususlar şunlardır:

Etkin Dinleme:

Bir kimsenin ilettiği sözlü mesajların arkasındaki sözel olmayan mesajları da doğru olarak tanımlanabilecek etkin dinleme becerisi kazanmak, öğretmenlerin öğrencilerini anlamasını kolaylaştıracaktır. Öğrencinin, öğretmen tarafından algılanan sözel ve sözel olmayan mesajlarını, öğretmenin kendi sözcükleriyle öğrenciye geri iletmesi esasına dayanan etkin dinleme tekniği ile öğrencileri doğru anlamak kolaylaşacaktır.

Ben Dili Kullanmak:

Günlük yaşantımızda karşımızdakine yönelik olumsuz, kızgın duygularımızı dile getirmek için çoğunlukla sen dilinin hakim olduğu ifadeler kullanırız. Sen dili yerine ben dili kullanıldığında, öğrenciyi olumsuz olarak yargılayan mesajlar yerine, öğretmenin sorun karşısındaki duyguları dile getirilir. Böylece öğrenci doğrudan kendi kişiliğine yönelik olumsuz bir yargı ile karşı karşıya kalmadığı için, öğrenci ile öğretmen arasındaki iletişim bozulmaz. Ben dili ve etkin dinleme tekniklerinin bir arada kullanılmasıyla, sınıf içinde soruna yol açan davranışlar daha çabuk ve doğru saptanarak, gerekli önlemler alınabilir.

Göz Teması:

Kişiler arası ilişkilerde, iletişim kurulan kişinin doğrudan gözlerine bakmak, genellikle “Sana ve senin anlattıklarına önem veriyorum.” mesajını, sözsüz bir şekilde diğer kişiye iletir. Öğretmenlerin de öğrencileriyle iletişim kurarken, öğrenciye doğru yönelmiş bir beden duruşu ve ilgili bir yüz ifadesiyle birlikte onların gözlerinin içine bakması, öğrenciye “Ben ve benim anlattıklarım dinlenmeye değer.” mesajını vererek, öğrencilerin benlik saygılarını artırıcı etkiler yaratabilir. Ders

anlatırken öğrencilerle gözle iletişim kurma, öğrencilerin konu üzerinde dikkatlerini toplamalarını da kolaylaştırır.

Bekleme Süresi:

Öğretmenlerin bazıları ders anlatırken konunun anlaşılıp anlaşılmadığını kontrol etmek ya da öğrencilerin dikkatini toplamak için öğrencilerden herhangi birine sorular sorarlar. Öğretmenlerin hem kendilerini hem de diğer öğrencileri, soru yöneltildiğinde cevaptan önce bir süre beklemeleri için “eğitmeleri” gerekir. Bu tutum verilen cevapların daha nitelikli olmasını ve öğrencilerin kendilerini daha iyi ifade edebilmelerini kolaylaştıracaktır. Öte yandan öğrencilerin tartışmalar sırasında birbirlerinin sözünü kesmeleri de önlenmelidir. Öğrencilerin başkalarını dinleme alışkanlığı kazanmalarına yardımcı olmak, sınıf içi iletişimi olumlu yönde etkiler.

Kişiler Arası Sosyal Mesafe:

Birbirleriyle iletişim kuran kişiler, algıladıkları yakınlık derecelerine göre aralarında sosyal bir mesafe bırakırlar. Araya konulan mesafe arttıkça, iletişim kuran kişiler arasındaki ilişkinin resmileştiği varsayılır. Öğretmen merkezli geleneksel eğitim anlayışı, günümüzde yerini, öğrenci merkezli çağdaş eğitim anlayışına bırakmıştır. Ders işlerken sık sık öğrencilerin arasında dolaşmak, dikkati dağılmış öğrencilere daha da yaklaşarak, rastlantıymış gibi öğrencilerin sırasına ya da omzuna dokunmak, öğrencilerin dikkatini öğretmen üzerinde toplanmasına; daha da önemlisi kendisini öğretmenlerine daha yakın hissetmesine yardımcı olur.

1.3.2 Olumlu Sınıf Atmosferi Yaratma

Öğretmenler öğrencilerin bir takım psikolojik, sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını karşılayarak, onların öğrenmeye karşı iç motivasyonlarını artırabilirler ve sınıfta öğrenmeye elverişli bir ortam oluşturabilirler. Çünkü, öğrencilerin

öğrenmek için motive olmaları, büyük ölçüde, onların sınıfta öğretmenleri tarafından insancıl muamele görmelerine, kişisel olarak önemsenmelerine ve sınıfta değerli olduklarına inanmalarına bağlıdır (Saban, 2004:113).

Sınıfta Disiplinin Sağlanması:

Disiplin sözcüğü kişilere göre farklı anlamlar taşır. Disiplin sınıf içindeki davranışların düzenini ifade eder. Okulda ve sınıfta disiplinin sağlanması denince, daha çok öğrenci davranışlarının okul yönetimi veya öğretmen tarafından kontrol edilmesi anlaşılır. Öğrencilere kendi kendini kontrol etme, kendi davranışlarını denetleme ve kendilerini yönetme becerisi kazandırıldığında, dışsal kontrol mekanizmalarına gerek kalmayabilir. Öğrenciler, bir başkası tarafından kontrol edilmek yerine, kendi davranışlarını kontrol etmeyi öğrenmelidir. Disiplin bir anda gerçekleştirilecek bir şey değil, zaman içinde öğrenilebilecek bir alışkanlıktır. Sınıf disiplininin en önemli parçası, öğretmenin kendi disiplin anlayış ve uygulamalarıdır. Öğretmen öğrencisinde görmek istediği davranışı önce kendisi göstermelidir (Şişman, 2000:150-151).

Sınıf Kurallarının Belirlenmesi ve Uygulanması:

Sınıfta düzenin sağlanması için, öğrencilerin kendilerinden beklenen davranışları bilmeleri gerekir. Öğrenciler kendilerinden beklenen davranışları zaman içinde ödül ya da ceza yoluyla öğrenebilirler. Bu yaklaşım uzun zaman alır ve sınıfta hoş olmayan durumlara sebep olabilir. Öğrenciden beklenen davranışlar en iyi kurallar yoluyla belirlenir. Kurallar öğrencilerin okul ve sınıf içindeki davranışlarını düzenler, benzer ve istedik davranışlarda bulunmalarını sağlar. Sınıf kuralları belirlenirken;

- Öğrencilerin görüşleri alınmalıdır.
- Kural sayısı belirlenirken sınıf düzenini bozan davranışlar göz önünde bulundurulmalıdır.
- Öğrencilerin anlayabileceği biçimde ifade edilmelidir.

- Kuralların önemi ve kurallara uymanın kazandıracığı şeyler öğrencilere anlatılmalıdır.
- Sınıf kuralları öğrencilerin görebileceği yere asılmalıdır.

Öğrencilerin sınıf kurallarına uymasını sağlamak için, öğretmenin öğrenci davranışlarını sürekli izlemesi, kurallara uymayanları uyarması, uyanları ödüllendirmesi gerekir. Aksi takdirde giderek kurallara uyan öğrenciler de, uymayan arkadaşlarının davranışlarını model alabilirler (İpşir, 2002:4-5).

İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Kontrol Edilmesi:

Olumlu sınıf atmosferi yaratmada önemli hususlardan biri istenmeyen öğrenci davranışlarının gerçekleşmesini sağlayacak etkenleri ortadan kaldırmak, istenmeyen bir davranış ortaya çıkmadan önce o davranışın oluşmasını önlemektir. Öğretmen sınıfta her öğrenciyi kendine özgü bir birey olarak düşünmeli, istenmeyen davranışları önlemede her bir davranışı kendi oluşum koşulları içinde düşünmelidir. Olaya değişik açılardan bakabilmeli, kendini öğrencilerin yerine koyarak değerlendirme yapabilmelidir. Öğretmen öğrencinin istenmeyen davranışlarını düzeltmede kişiliğini hedef almadan davranış üzerinde yoğunlaşmalıdır. Sorun olarak görülen davranışa göre öğretmen; görmezlikten gelme, uyarma, dikkati çekme, ödül-ceza, okul yönetimi, rehberlik servisi ve aile ile görüşme yollarından uygun olanı uygulamalıdır (Şişman, 2000:156).

Olumlu Öğretmen Davranışları:

Öğretmenin olumlu davranışları sınıf öğrenmesini etkiler. Öğretmenin hem kişiliği hem de davranışları öğrencilerin davranışlarını etkiler. Bu nedenle öğretmenler, davranışlarıyla sınıfta öğrenmeye uygun bir ortam oluşturmaya çalışmalıdır. Öğrenmeye uygun bir sınıf ortamı, öğrenci davranışlarına yönelik bir çok problemi ortadan kaldırır (Özdemir ve Yalın, 2000:97).

Taşpınar'a (2002:162) göre sınıf içindeki olumlu öğretmen davranışları;

- Demokratik kişiliğe sahip olma,
- Bilgisini etkili bir şekilde kullanma ve aktarma,
- Öğrenci psikolojisinden anlama,
- Derslere zamanında ve hazırlıklı girme,
- Konuları iyi açıklama,
- Öğrencilerin potansiyelini keşfetme,
- Öğrencilerin ilgilerine göre dersi düzenleme,
- Öğrencilere eşit davranma,
- Öğrenci başarısını objektif değerlendirme,
- Genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi becerilerini uygulama,
- Öğrenme ortamını öğrencinin aktif olduğu bir biçime getirme,
- Problem çözme yöntemini derslerde kullanma,
- Sınıfta rehber konumunda olma,
- Öğrenciler arasında yarıştan çok işbirliğini geliştirme.

1.3.3 Etkili Öğretim Ortamı Oluşturma

Öğrenci Merkezli Öğretim:

Öğrenci sınıf ve laboratuvar faaliyetlerinin merkezidir. Konu ikinci derecede önemlidir. Olgular ve bilgiler zamanla değişir. Öğrenci sağlam bir kavramlar ve kurallar temeline sahip olduğunda, yeni edindiği bilgileri her zaman bu temel kavram ve ilkeler çerçevesinde özümseyecek, yaşam boyu öğrenmeye katılmış olacaktır. Öğrenci merkezli bir öğretim için ilk koşul öğrencilerin özelliklerini tanımaktır (Özdemir ve Yalın, 2000:88).

Özdemir ve Yalın'a (2000:91-93) göre Öğrenci Merkezli Öğretim Teknikleri şunlardır;

1. Öğrenci ilgilerinin çekilmesi ve korunması,
2. Öğrencilerin düşünmesinin sağlanması,
3. Öğretim araç-gereçlerinin kullanılması,
4. Öğrencilerle etkili iletişim kurulması,
5. Sınıfın etkili yönetilmesi ve kişiler arası ilişkilere rehberlik edilmesi,
6. Öğrencilere öğrendiklerini pekiştirme ve uygulama fırsatı verilmesi,
7. Öğretilenlerin sınanması.

Etkili öğretmenler; umursayan, destekleyici, öğrencilerin mutluluğu ile ilgilenen, konusunda bilgili, aileler- yöneticiler ve diğer öğretmenlerle iyi ilişki kuran, işini severek yapan, heyecan duyan öğretmenlerdir. Etkili öğretmenler öğrencilerin öğrenmesine yardımcı olan, onların öğrenmelerini kolaylaştıran öğretmenlerdir.

Etkili öğrenmeyi sağlayan temel öğrenme ilkeleri şunlardır;

1. Öğrenme motivasyona dayanır.
2. Öğrenme, öğrenme kapasitesine dayanır.
3. Öğrenme, geçmiş ve mevcut deneyimlere dayanır.
4. Öğrenme, öğrencinin aktif katılımına dayanır.
5. Öğrenme, problem çözme ile pekişir.
6. Geribildirim, öğrenme etkililiğini artırır.
7. İnfomal bir öğrenme ortamı öğrenmeyi artırır.
8. Yenilik, çeşitlilik ve risk öğrenmeyi artırır.
9. Öğrenme, birey kendisinden beklenen yeni davranışın ne olduğunu bilirse artar (Özdemir ve Yalın, 2000:83-86).

1.4 ÖĞRETMEN DAVRANIŞLARI

Sınıf içinde öğrencileri belirlenen amaçlara ulaştırmak için öğretmenin kullandığı en etkili araç ve kaynak kendisidir. Öğretmenin bir konuyu öğrencilere öğretmeye uğraşması, o konunun hedef davranışlarını öğrencilere kazandırmaya çalışması o konuyla ilgili olarak kendisinde bulunan daha önce kazanmış olduğu fikir, bilgi, tutum, haber, duygu ve becerileri; daha doğrusu bilişsel, duyuşsal ve psikomotor davranışları öğrencilerle paylaşması, yani bu davranışların öğrencilerde oluşmasını sağlamaya çaba göstermesi demektir (Çilenti, 1988:43).

Öğretmen davranışlarını, öğretmen nitelikleri belirler. Öğretmenlerin sahip oldukları nitelikler mesleki ve kişisel niteliklerdir.

Öğretmenin öğrenmeyi etkinleştirmedeki yeri tartışılmazdır. Öğrenmeyi etkinleştiren öğretmen tutum ve davranışlarının her ögesi çok önemlidir. Öğretmen davranışlarıyla ve araştırmacı kişiliğiyle her yönde aynı yaşantıyı sürdürmelidir (Turgut, 1991:24-25).

Tarım'a (2005:30) göre öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir çok etmen vardır. Başarılı bir öğrenmeyi kolaylaştırmanın birinci özelliği, öğretmenin mevcut programını hareket noktası yaparak öğrencilerin ilgisini çekecek etkinliklerle işlemeye özen göstermektir. Öğrenciyi destekleyici cesaretlendirici bir sınıf ortamı öğrenmeyi kolaylaştırdığı gibi öğretmene olan sevgi ve saygı, öğretmeni memnun etme duygusu da öğrenmeyi kolaylaştırır.

Öğretmen davranışları özelliklerine göre temel olarak iki yönde ele alınmaktadır. Birinci yöndeki davranışlar; öğrencide sevgi, saygı ve yaklaşma yaratırken, ikinci yöndeki davranışlar ise endişe, korku ve uzaklaşma yaratır. Dolayısıyla birinci türdeki demokratik bir öğretmenin davranışları olarak nitelendirilmektedir (Küçükahmet ve diğerleri, 2000:15).

Onüçler'e (1995:20) göre samimi, içten söz ve davranışları ile düşünce ve duyguları uyumluluk içinde olan bir öğretmen öğrencisinden aynı karşılığı alacaktır. Çünkü öğretmen her zaman bir modeldir. Öğrenciler öğretmenin hem bilgi ve becerilerinden hem de davranışlarından etkilenir. Bu durumda öğrencilerin başarılı olabilmesi, öğretmenin derin ve engin bir kültüre sahip olması ve öğrencilere öğrettikleri ile kendi yaptıkları arasında tutarlılık olabilmesine bağlıdır.

Araştırmacı tarafından geliştirilen “ Ortaöğretimde Olumlu Öğretmen Davranışlarının Öğrenci Başarısına Etkisini Değerlendirme Ölçeği ” dört bölümden oluşmaktadır. Bunlar;

1. Öğretmenlerin Planlamaya Yönelik Olumlu Davranışları
2. Öğretmenlerin Uygulamaya Yönelik Olumlu Davranışları
3. Öğretmenlerin Pekiştirmeye Yönelik Olumlu Davranışları
4. Öğretmenlerin Değerlendirmeye Yönelik Olumlu Davranışları

1.4.1 Öğretmenlerin Planlamaya Yönelik Olumlu Davranışları

Planlama; amacı itibariyle öğretilecek konunun tespiti, bu konunun öğretiminde kullanılacak öğretim yöntem ve tekniklerin belirlenmesi, kullanılacak araç-gereç tespiti, zamanın nasıl kullanılacağına tespiti gibi unsurları içerisinde barındıran eğitim öğretimin kalitesiyle doğrudan ilişkili bir kavramdır.

Eğitim öğretim içinde verimli ve başarılı olabilmek için planlama gereklidir. Eğitimin amaçlarına en kısa ve en etkin biçimde ulaşabilmek için öğretmenlerin eğitim öğretim etkinliklerini önceden planlamaları şarttır. Plansız ve programsız çabalar eğitim ve öğretimde verimi azaltır (Eskicumali ve İşman, 2000:17).

Öğrencilerin olumlu yönde gelişmelerinde öğretmenin öğretimi planlamasının önemli bir rolü vardır.

Öğretimi öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarına göre planlayan bir öğretmen;

- Öğrenci ihtiyaçlarının bilincindedir.
- Ders planlarını öğrencinin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde hazırlar.
- Öğrencilerin sınıf, ders ve program hedeflerini benimsemelerini sağlar.
- İyi bir dinleyicidir.
- Sevgi, ilgi ve öğrenme atmosferi yaratır.
- Öğretim, öğrencilere anlamlı gelir. Anlamlı örnekler verir.
- Bütün öğrencilerin öğrenme sürecine katılımını sağlar.
- Öğrencilere, ezber yerine, problem çözme ve öğrendiklerini uygulama becerileri kazandırmaya çalışır.
- Her bir öğrenciyi tek tek tanımaya çalışır. Okul faaliyetlerine katılır; öğrencilerle etkileşimde bulunur.
- Zaman zaman öğrencilere öğrenme sürecini yönlendirme ve kontrol etme fırsatı verir.
- Öğrencilerin sahip oldukları iyi özellikleri keşfeder ve dikkatleri bu özelliklere çeker.
- Bilgilerin uygulanmasını teşvik eder (Özdemir ve Yalın, 2000:62).

Eğitim belirli hedefleri gerçekleştirmek için yürütülür. Bu yüzden de rastlantılara bırakılamaz. Bir öğretmen ne kadar tecrübeli olursa olsun, anlatacağı dersi ve ders esnasında yapacağı etkinlikleri, kullanacağı araç gereçleri, seçeceği yöntem ve teknikleri ve değerlendirme süreçlerini de önceden planlamalıdır. Planlı ve programlı olarak yürütülen bir eğitim ve öğretim hem verimli çalışmayı hem de hedefe en kısa yoldan ulaşmayı sağlar. Diğer taraftan öğretmen ders esnasında neyi, ne zaman ve nasıl öğreteceğini önceden planladığı için kendinden emin bir şekilde ders işlemiş olacaktır (Eskicumali ve İşman, 2000:19).

Açıklamalardan anlaşıldığı gibi öğretim faaliyetlerini planlamak öğretmenin zamanını alacaktır. Ancak uzun zaman alan öğretimin planlanması sonradan hem

öğretmenlere hem öğrencilere zaman kazandıracaktır. Yapılan faaliyetlerin amacını, sırasını, uygulanacak yöntem ve tekniklerini, içeriğini ve sonucunu bilmek eğitim öğretim etkinliğinin kalitesini ve öğrenci başarısını olumlu yönde etkileyecektir.

1.4.2 Öğretmenlerin Uygulamaya Yönelik Olumlu Davranışları

Öğrenci davranışlarında istendik değişmelerin oluşabilmesi için uzun zamana ve sürekli tutarlı , kaynaşmış öğrenme yaşantılarının öğrenciyi etkilemesine gerek vardır. Bu gereklilik öğrenme yaşantılarının belirli ilkelere göre düzenlenmesini gerekli kılar. Böyle bir işlevi yerine getirebilecek bir öğrenme yaşantısı;

1. Hedefleri gerçekleştirici olmalı,
2. Öğrenciyi geliştirici olmalı,
3. Birden fazla hedefe hizmet etmeli ve istenmeyen sonuçlardan arınmış olmalı,
4. Diğer yaşantılarla tutarlı olmalı.

Bu özellikleriyle planlanan bir öğrenme yaşantısı yöntem ve eğitim teknolojisinin katkısıyla öğrenciye ulaştırılır (Bilen, 2002:17-18).

Öğretmenin; öğrencilerin sınıf içindeki tüm etkinliklere katılımını sağlayıp sağlayamaması öğrencilerin ve öğretim sürecinin başarısını etkiler. Öğrenci katılımının sağlandığı sınıf ortamında başarıya ulaşmak daha kolay olacaktır. Derse aktif olarak katılan öğrenci arkadaşları ve öğretmeni ile etkileşimini artıracak ve daha başarılı olacaktır.

Özdemir ve Yalın'a (2000:100-102) göre öğrencilerin derse katılımını sağlama yolları şunlardır;

1. Görsel ve işitsel materyaller kullanmak.
2. Cesaret verme ve sorular sormak.
3. Not alma işlemine rehberlik etmek.
4. Tartışmayı teşvik etmek.

5. Öğrencilerin yazılı olarak katılımını sağlamak.
6. Değerlere açıklık kazandırma alıştırmalarını kullanmak.
7. Rol yapma ve benzetişim tekniklerini kullanmak.
8. Beyin fırtınası tekniğini kullanmak.
9. “ Bir problem çözme” dersi yapılandırmak.
10. Yardımcı dokümanlar hazırlamak.
11. İnformal testler vermek.
12. Yönlendirilmiş dinleme faaliyetlerini teşvik etmek.
13. Bir kavram şeması oluşturmak.
14. “.....öğrendim” ve “.....merak ediyorum” ifadelerini kullanmak.
15. Ek çalışmalara rehberlik etmek.

Eğitim ve öğretim araçlarının tümü eğitim ve öğretim faaliyetlerinin daha verimli olmasını sağlamak için öğretmenlere en büyük yardımcıdır. Eğitim araçları ile öğrenme hem daha çabuk olmakta, hem de öğrenilen de daha uzun süre hatırdta kalmaktadır.

Öğretim araçları;

- Kelimelerle yapılabilecek etkiden daha kuvvetli ve canlı etki yaparlar.
- Eski yaşantıları yenileme olanağı sağlarlar.
- Dikkati çeker ve devam ettirirler.
- Pekiştirici rolleri de vardır (Hancılar ve Pekgöz, 1972:111-112).

Öğrencinin içinde yaşadığı ve çalıştığı çevrenin onun tüm davranışlarını etkilediği bilimsel bir gerçek olarak kabul edilmektedir. Öğretim ortamlarının düzenlenmesi etkili öğretme ve öğrenmenin yapılabilmesinin ön koşuludur. Etkili bir öğretme ve öğrenmenin yapılabilmesi fiziksel değişkenlerin de dikkate alınarak bir düzenleme yapılmasını gerektirir. Sınıf içerisinde iyi bir fiziksel düzenleme, öğrenciyi güdülemekte, öğrenciyi istenilen düzeye getirmekte ve öğrenilenlerin hatırlanmasına yardım etmektedir (Küçükahmet ve diğerleri, 2000:155-156).

Öğretim yöntemi, bir dersin amaçlarına ve özelliklerine göre belirlenir. Bir dersin her zaman ve her yerde geçerli, objektif bir öğretim yöntemi yoktur. Farklı dersler için farklı yöntemler kullanılır. Öğretmen kişisel çabası ve ders ve öğrenci özelliklerine göre sınıf için en uygun öğretim yöntemlerini seçip uygulamalıdır (Eskicumali ve İşman, 2000:102).

Öğretmenlerin uygulama boyutunda gerekli araç-gereçleri, uygun öğrenme yöntem ve tekniklerini kullanması, sınıf atmosferini ve düzenini öğrencinin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda düzenlemesi ve öğrencilerin aktif katılımını sağlanması öğrencilerin başarısını olumlu yönde etkileyecektir.

1.4.3 Öğretmenlerin Pekiştirmeye Yönelik Olumlu Davranışları

Pekiştireç görevi gören uyarıcıların türü ve etkisi öğrenciden öğrenciye değişir. Öğrencilerde sınıf içinde takdir edilme eğilimi vardır. Bu nedenle öğretmenler, öğretim ortamında olumlu pekiştireçleri sıkça kullanmalıdır. Pekiştireçlerin değişik olması ve beklenmedik bir ortamda gelmesi öğrencinin güdülenmesini sağlar.

Özdemir ve Yalın'a (2000:103-104) göre, öğrencilerin öğrenmelerini pekiştiren, başarılarını olumlu yönde etkileyen bazı öğretmen davranışları şunlardır;

1. Katılımcılara Öz Saygısı Kazandırmak: Öğrencilerin kendi öğrenme yeteneklerine duydukları güveni destekleyecek sınıf ortamı yaratılmalıdır. Araştırmalar, insanın kendi yeteneklerini algılamaları ölçüsünde öğrenmeye motive edildiklerini gösterir. Öğrencilerin, öğrenme yeteneklerine olan güvenleri ne kadar artarsa, öğrenme motivasyonları ve başarıları da o derece artmaktadır.
2. Davranışları Ödüllendirmek: Ödüllendirilen davranışların tekrarlanma ve pekiştirilme ihtimalleri yüksektir.

3. Hedefleri ve İzleme Tarihlerini Belirlemek ve İletişimi Sürdürmek: İyi ifade edilmiş, ölçülebilir öğretim hedefleri öğrenme üzerinde etkilidir. Öğretim hedefleri ölçülebilir, gözlenebilir ve ne zaman kazanılacakları belli olmalıdır.

Dersine ve konusuna hakim olan öğretmen;

- Konusuna hakim olan öğretmenler derslerinde öğrencilerin ilgilerini çeker ve sürekliliğini sağlar.
- Konusuna hakim olan öğretmenler paniğe kapılmazlar. Sınıf içi tartışmalar onları ürkütmez. Tartışmayı akılcıca yönetir; kolaylaştırıcıdır.
- Davranışlarında ciddi ve tutarlıdır. Öğrencileri arasında ayırım yapmaz.
- Öğrenci davranış ve tepkilerini tahmin eder. Tepki göstermeden önce hislerini kontrol eder.
- Amaçlı hareket eder; sözsüz iletişim kurabilir.
- Soru ve yorumlara sözel olduğu kadar sözsüz de tepki gösterir.
- Beden dilini etkili kullanır.
- Herkesin rahatça duyabileceği, fakat rahatsız etmeyen bir ses tonuyla konuşur.
- Anlaşılır yönerge ve kelimeler kullanır. Hedefler açıkça görülebilir.
- Öğrenci isimlerini bilir ve kullanır.
- Sınıf içerisinde olan önceki olay ve yorumları hatırlar ve bunlara atıfta bulunur.
- Derslere hazırlıklıdır. Ayrıntılı bir ders planı hazırlar.
- Gerekli araç-gereçleri hazır durumda bulundurur.
- Öğrencilerine başarılı olma konusunda güvenir.
- Öğretim işinde ciddidir. Kendini sevilen, değerli ve işini iyi yapan biri olarak algılar.
- Mesleki kural ve moral değerlerine önem verir.
- Amaç ve başarılarında grup sorumluluğunu teşvik eder.
- Öğrencilerin tecrübelerinden yararlanır.
- Hatalarını ve eleştirileri dikkate alır (Özdemir ve Yalın, 2000:61).

Pekiştireç kullanıldığında davranışın tekrar ortaya çıkma olasılığı artar. Davranışın gerçekleşmesi de sınıf içi karşılıklı etkileşimi artırır. Öğrencilerin öğretmenlerinden aldıkları olumlu pekiştireçler ders başarılarını olumlu olarak etkiler.

1.4.4 Öğretmenlerin Değerlendirmeye Yönelik Olumlu Davranışları

Değerlendirme; gözlem ya da ölçme sonucu elde edilen ölçüm ya da ölçümleri, uygun kriter ya da kriterlerle mukayese ederek değer yargısına varma işlemidir (Öncü, 1995:19).

Hazırlanan öğretim programının başarılı olup olmadığının, başarılı ise ne derecede başarılı olduğunun, hangi öğrencilerin başarılı, hangi öğrencilerin başarısız olduğunun bilinmesi gerekir (Turgut, 1977:1).

Öğrencilerin kazanması hedeflenen davranışların ne kadarının gerçekleştirildiğinin, başarı düzeylerinin ne olduğunun öğrencilere açıklanması öğrencilerin başarılarını olumlu yönde etkileyecektir.

1.5 PROBLEM CÜMLESİ:

Ortaöğretimde Olumlu Öğretmen Davranışlarının Öğrenci Başarısına Etkisine İlişkin Öğrenci Görüşleri Nelerdir?

1.6 ALT PROBLEMLER

1. Ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenler OÖD'yi ne derecede gerçekleştirmektedirler?

1.1) Öğretmenler OÖD'yi planlama boyutunda ne derecede gerçekleştirmektedirler?

1.2) Öğretmenler OÖD'yi uygulama boyutunda ne derecede gerçekleştirmektedirler?

1.3) Öğretmenler OÖD'yi pekiştirme boyutunda ne derecede gerçekleştirmektedirler?

1.4) Öğretmenler OÖD'yi değerlendirme boyutunda ne derecede gerçekleştirmektedirler?

2. Ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin OÖD'leri, öğrenci başarısını öğrenci görüşlerine göre ne derecede etkilemektedirler?

2.1) Planlama boyutundaki OÖD'lerin öğrencilerin başarısını etkileme derecesi nedir?

2.2) Uygulama boyutundaki OÖD'lerin öğrencilerin başarısını etkileme derecesi nedir?

2.3) Pekiştirme boyutundaki OÖD'lerin öğrencilerin başarısını etkileme derecesi nedir?

2.4) Değerlendirme boyutundaki OÖD'lerin öğrencilerin başarısını etkileme derecesi nedir?

3. OÖD'lerin öğrenci başarısına etkisi cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?

- 3.1) Planlama boyutundaki OÖD'lerin öğrenci başarısına etkisi cinsiyetlerine göre değişiyor mu?
- 3.2) Uygulama boyutundaki OÖD'lerin öğrenci başarısına etkisi cinsiyetlerine göre değişiyor mu?
- 3.3) Pekiştirme boyutundaki OÖD'lerin öğrenci başarısına etkisi cinsiyetlerine göre değişiyor mu?
- 3.4) Değerlendirme boyutundaki OÖD'lerin öğrenci başarısına etkisi cinsiyetlerine göre değişiyor mu?

4. OÖD'lerin öğrenci başarısına etkisi sınıf düzeylerine göre değişiyor mu?

- 4.1) Planlama boyutundaki OÖD'lerin öğrenci başarısına etkisi sınıf düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 4.2) Uygulama boyutundaki OÖD'lerin öğrenci başarısına etkisi sınıf düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 4.3) Pekiştirme boyutundaki OÖD'lerin öğrenci başarısına etkisi sınıf düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 4.4) Değerlendirme boyutundaki OÖD'lerin öğrenci başarısına etkisi sınıf düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?

1.7 AMACI

Sönmez'e (2003:293) göre öğretmen; öğretmenliğin kurumsal bilgi temelini işe koşarak, bireyin davranışlarında hem bireyin hem de toplumun yaşamına kalite katacak değişmelerin oluşmasına kılavuzluk eden kişidir.

Öğretmen, öğrenme ve öğretme süreçlerinin en önemli unsurudur. Öğretmenlik mesleğinin iki temel niteliği vardır. Bunlar; kişisel nitelikler ve mesleki niteliklerdir. Sevilen bir dersin arkasında sevilen bir öğretmen vardır. Öğretmenin başarısı kişisel ve mesleki niteliklerini verimli kullandığında ortaya çıkar. Dolayısıyla öğrencinin dersteki başarısı öğretmen öğrenci arasındaki ilişkiye bağlıdır.

Eğitim faaliyetlerinin gerçekleşmesinde öğretmen-öğrenci etkileşimi ön şarttır. Öğrenciler sınıf içinde öğretmenlerinden etkilenirler. Öğretmenlerin temel görevi öğrencilerin öğrenmesini sağlamaktır. Öğretmenler kişisel özelliklerini ve mesleki niteliklerini öğrencilere ne kadar çok yansıtırlarsa öğrenci başarısı o kadar çok artar.

Öğretmenlerin kişisel ve mesleki alanlarda gösterdiği OÖD'ler öğrenmenin gerçekleşmesini kolaylaştıracak, ders konularına ilgiyi çoğaltacak, öğrenci ve öğretmenlerin başarısını artıracaktır.

Bu araştırmanın amacı; ortaöğretim kurumlarındaki öğretmenlerin olumlu davranışlarının öğrenci başarısına etkisini tespit etmektir. Araştırmanın öğretmenlere olumlu davranışlarının etkisi konusunda faydalı olması ve bundan sonra yapılacak araştırmalara yol göstermesi amaçlanmıştır.

1.8 KONUSU

Öğretmenlerin sınıf içinde sergiledikleri olumlu mesleki ve kişisel niteliklerinin öğrencilerin başarılarını artırdığı bilinmektedir. Bu araştırma ile ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin olumlu davranışlarının öğrenci başarısına etkisi; öğrenci görüşlerine göre tespit edilmiştir.

1.9 ÖNEMİ

Öğrenciler sınıf içinde kendilerine öğretmenlerini model almaktadırlar ve öğretmenlerinin davranışlarından olumlu ya da olumsuz şekilde etkilenmektedirler. Bu araştırma ile öğrencilerin öğretmenlerinin davranışlarından etkilenme derecesi belirlenmiştir. Öğrencilerin öğretmenlerinin hangi boyuttaki davranışlarından daha çok etkilendiği incelenmiştir. Araştırma öğretmenlerin planlama, uygulama, pekiştirme ve değerlendirme boyutlarındaki olumlu davranışlarının öğrenci başarısını etkileme derecesini ortaya koymaktadır.

1.10 SAYILTILAR

1. Öğretmenlerin davranışları ile öğrenci başarısı arasında doğrudan bir ilişki vardır.
2. Örneklem olarak seçilen öğrenciler evreni temsil edecek niteliktedir.
3. Araştırmada kullanılan anket, öğretmen davranışlarının öğrenci başarısına etkisinin tespiti için yeterlidir.
4. Araştırmada kullanılan araç, teknik ve yöntemler araştırmanın kapsamına ve amacına uygundur.

1.11 SINIRLILIKLAR

1. 2005-2006 eğitim-öğretim yılı, Konya ili merkez Selçuklu ilçesi ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrenciler ile sınırlıdır.
2. Araştırma aracında belirtilen olumlu öğretmen davranışları ile sınırlıdır.

1.12 TANIMLAR

Öğretmen: Öğretmenliğin kurumsal bilgi temelini işe koşarak bireyin davranışlarında hem bireyin hem de toplumun yaşamına kalite katacak değişimlerin oluşmasına kılavuzluk eden kişidir (Sönmez, 2003:293).

Öğretmenlik Mesleği: Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir (METK, 1987:21).

Öğretmen Yeterliliği: Yeterlilik, bir işi ya da görevi etkili bir şekilde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken özelliklerdir. Öğretmen yeterliliği; öğretmenliğin gerektirdiği görev ve sorumlulukları gerçekleştirebilmek için gereken bilgi, anlayış, beceri ve tutumlardır (Sönmez, 2003:304).

Etkili Öğretmen: Öğrencinin uygulanan programın hedefleri doğrultusunda öğrenmesine yardımcı olan öğretmendir (Erden, 1998:38).

Başarı: Okul ortamında belirli bir dersten, akademik veya sosyal programlardan bireyin ne derece yararlandığının bir ölçüsüdür (Özgüven, 1998).

Sınıf Atmosferi: Öğrenci ve öğretmen arasındaki etkileşimin oluşturduğu sınıf iklimidir. Bu iklimin oluşmasında sınıfın fiziksel, sosyal, psikolojik ortamı ile öğretmen öğrenci arasındaki iletişim ve etkileşim rol oynamaktadır (Küçükahmet, 2000)

Davranış: Organizmanın her türlü boyutta yer alan, iç ya da dış belirli uyaranlara karşı ortaya çıkan bilişsel, duyuşsal, devinişsel, bilinç dışı ve bilinçli tepkileri olarak tanımlanabilir (Topses, 2003:23).

1.13 KISALTMALAR

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
METK	: Milli Eğitim Temel Kanunu
OÖD	: Olumlu öğretmen davranışları
vb	: ve benzeri
SPSS	: Sosyal Bilimler İstatistik Paket Programı
s	: sayfa

BÖLÜM II

2.1 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde yer alan ilgili araştırmalar araştırmacının yapıldığı araştırma tarihi sırasına göre verilmiştir.

Çoban (1998) “ 21. Yüzyıla Girerken Öğretmen Eğitiminin Boyutları” isimli araştırması ile öğrencinin öğretmenin anlattıklarından çok davranış ve tutumlarına, konuya yaklaşımı ve onları yorumlama biçimine baktığı, ayrıca öğretmenin gerçekleştirdiği davranış biçimini doğru ve güvenilir davranış biçimi olarak görüp onları benimsemeye çalıştığını belirterek, öğretmenin davranış ve tutumlarının, öğrencinin davranış ve tutumlarını etkilediğini belirlemiştir.

Özler (1998) “ Temel Eğitimde (İlköğretim) Öğretmen Niteliklerinin Öğrenci Başarılarına Etkileri Üzerine Bir İnceleme” isimli araştırmasında öğretmenlerin mesleki ve kişisel niteliklerinin öğrenci başarısındaki etkilerine ilişkin hem öğretmen hem öğrenci algılarını ortaya koymuştur. Araştırmanın sonucuna göre, öğretmenlerin en çok katıldığı madde öğrencilerle iyi iletişim kurma, en az katıldığı madde ders süresinin etkili kullanılabilmesi olmuştur. Okul türüne, yaşa, cinsiyete, mezun olunan okula, branşa, kıdeme, eğitim durumlarına göre önemli bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin formasyon aldıkları zamana göre mesleki ve kişisel nitelikler boyutlarında önemli farklılaşma görülmüştür.

Oktar ve Bulduk (1999) “Ortaöğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Davranışlarının Değerlendirilmesi” isimli araştırmalarında öğrenciler, başarısız olma nedenlerini % 23,6 dersi iyi anlayamama, % 18,2 öğretmenlerin dersi iyi anlatamayışı, % 14,5 öğretmenlerin ilgisizliği, % 12,7 ailevi sorunlar ve sistemli çalışmama olarak sıralanmıştır. Öğrencilerle görüşüldüğünde öğretmeni niçin yeterli

bulmadıklarını; dersi iyi anlatamadıkları, soruları açık sormadıkları, sorulan sorulara cevap vermedikleri ve ayrıca sorulan sorulara kızdıklarını söylemişlerdir.

Öğretmenlerin sınıf içi davranışlarının kendi ve öğrenci görüşlerine göre yeterlilik düzeyleri incelendiğinde; öğretmenler kendi görüşlerine göre dersin işlenmesi sırasında öğrencilerin dikkatini çekme, yeni öğrenme ile ilgili daha önceki öğrenmeleri hatırlatmayı çok yeterli bulmakta, hedeflerden haberdar etmeyi zaman zaman yaptıklarını belirtmektedirler. Öğrenci görüşlerine göre ise öğretmenleri yalnızca daha önceki öğrenmeleri hatırlatma davranışlarında yeterli, diğer davranışlarında yetersiz bulmuşlardır.

Küçükahmet (2000) “ Belirli Bir Ders Saatinde Demokratik Öğretmen” Gazi Üniversitesi’nde bir inceleme isimli araştırmada öğrenciler demokratik öğretmeni şu şekilde tanımlamışlardır. Demokratik öğretmende entellektüel nitelikler aradıkları, bunlar arasında mesleğini sevme, tarafsızlık, çağdaşlık, önyargılı olmama, anlayış, açık fikirlilik, olayları çok yönlü değerlendirmeyi saydıkları görülmektedir. Sosyal nitelikler ise yardımseverlik, dürüstlük, sabır, güven vericilik, mesuliyet duygusu ve kişiliğiyle örnek olmaktır. Öğrenciler öğretmenlerinin fiziksel özelliklerini (ses, kıyafet vb.) demokratikliğin özelliği olarak düşünmektedirler.

Bangir (2000) “ Mesleki Kıdemlerine Göre Sınıf İçi İletişimi Kolaylaştırıcı-Engelleyici Öğretmen Davranışları ve Öğrenci-Öğretmen Önerileri” isimli araştırmasında öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre sınıf içi etkileşimi kolaylaştırıcı-engelleyici davranışları araştırmış, öğrenci-öğretmen görüşlerine başvurmuştur. Araştırma sonunda öğrencilerin özel sorunlarıyla ilgilenmede, etkili konuşmada, konuyla ilgili örnek kitaplar kullanmada, deney ve gösteri yapmada, göz iletişimi kurmada, derse güleryüzlü girmede anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Öğretmenlerin öğrenci-öğretmen iletişimindeki engellerin farkında oldukları görülmüştür.

Şeker (2000) “Sınıf Öğretmenlerinin İletişim Becerileri ile Sınıf Atmosferi Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” isimli araştırmasında öğretmenlerin iletişim becerilerinin daha genç ve daha yaşlı olmaları durumlarında düştüğü, orta yaşlarda yüksek olduğu tespit edilmiştir. Erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre düşük iletişim becerisine sahip olduğu görülmüştür. Göreve yeni başlayan ve 26 yılı geçen öğretmenlerin iletişim becerileri düşük, meslekte 16-25 yıl çalışanların iletişim becerilerinin yüksek olduğu görülmüştür. Öğretmen okulu ve eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin iletişim becerilerinin diğer fakülte mezunu öğretmenlerine göre yüksek olduğu görülmüştür. Sınıf düzeyi ve görev yaptıkları okul ile iletişim becerilerinin niteliği arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Akbaba (2001) “Lise Öğretmenlerinin Ders İçi Davranışları ile İlgili Öğrenci Görüşleri” isimli yüksek lisans tezinde öğrenci görüşlerinin okul türü, sınıf mevcudu, gelir durumu, annenin ve babanın eğitim durumu değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Buna göre kız öğrenciler, sınıf içi iletişimle ilgili davranışların yarısından fazlasında öğretmenleri ile ilgili daha olumlu görüş belirtmişlerdir. Lise 1 öğrencileri öğretmenlerinin, öğretim faaliyetinin uygulanması ile ilgili davranışların bir çoğunda öğretmenler ile ilgili olumlu görüş belirtmişlerdir. Fen liselerinde okuyan öğrencilerin diğer liselerde okuyan öğrencilere göre öğretmenlerinin ders içi davranışlarının geneli hakkındaki görüşlerinin olumlu olduğu görülmüştür. Mevcudu 20’den az olan sınıflardaki öğrencilerin diğer gruplara göre bazı davranışlarında öğretmenleri ile ilgili olarak olumlu görüş belirttikleri görülmüştür.

Derman (2002)“ İlköğretim 7. Sınıflarında Fen Bilgisi Derslerinde Kullanılan Farklı Öğretme Stratejilerinin Öğrencilerin Başarılarına Etkisi” isimli araştırmasında fen bilgisi derslerinde farklı öğrenme stratejilerinin kullanıldığı gruplardaki öğrencilerin başarıları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Anlamlandırma

stratejisinin kullanıldığı deney grubundaki öğrenciler örgütlenme ve tekrar stratejisine göre en yüksek başarı düzeyini elde etmiştir.

Terzi (2002) “Sınıf Yönetimi Açısından Etkili Öğretmen Davranışları” isimli araştırmanın sonucunda sınıfın karmaşıklığını ve çeşitliliğini eşgüdümleyen, öğrenme çevresini daha etkili bir şekilde oluşturan bir yöntem olarak sınıf yönetimi, sınıftaki uygulamaların tümüyle ilişkilidir. Bu uygulamaların hazırlayıcısı ve yönlendiricisi olarak öğretmen davranışları öğrenme hedeflerine ulaşmada önemli bir etkindir. Bu nedenle öğrenci ihtiyaçları çerçevesinde öğretmen gerektiğinde bir lider, gerektiğinde bir arkadaş olabilmelidir. Uygun bir ortam oluşturulduğunda, doğru program ve doğru yöntemlerle her insanın öğrenme isteğinin artacağı ve “bütün öğrencilerin öğrenebileceği” söylenebilir.

Ünüvar (2003) “Çok Yönlü Algılanan Sosyal Desteğin 15-18 Yaş Arası Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerine ve Benlik Saygısına Etkisi” isimli araştırmasında, lise öğrencilerinin problem çözme becerileri ile cinsiyet, sınıf düzeyi, anne ve babalarının çalışma durumu, eğitim durumu arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Problem çözme becerisi ile lise türü, öğrenim gördükleri alana ve aile desteği ile arkadaş desteği arasındaki ilişkiye bakıldığında anlamlı fark bulunmuştur.

Kişi (2003) “İlköğretim I. Kademesinde Sınıf Kurallarının Belirlenmesi ve Uygulanmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri” isimli çalışmada sınıflarda görev yapan öğretmenlerin sınıf kurallarının belirlenmesi ve uygulanmasına ilişkin görüşleri belirlenmek istenmiştir. Araştırma sonucuna göre; öğretmenlerin cinsiyet, mesleki kıdem, mezun oldukları kurum ve görev yaptıkları okulların bulunduğu çevrenin sosyoekonomik düzeyine göre kuralların belirlenmesi ve uygulanmasına yönelik görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Öztürk ve Diğerleri (2003) “ Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencileri Arasında Ayırım Yapma Durumu ve Bu Ayırımın Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi” isimli araştırmada, sınıf öğretmenlerinin öğrencilerine karşı ayırım yapıp yapmadığı, öğrencilerin bundan nasıl etkilendiği ve farklı davranılan öğrencilerin akademik ve sosyal davranışları belirlenmiştir. Sonuçlara göre öğretmenlerin % 92,8’i yüksek ve düşük beklenti geliştirdikleri öğrencilere farklı davranmaktadır. Yüksek beklenti geliştirilen öğrencilerin % 84,4’ü bu ayırmadan olumlu etkilendiğini, düşük beklenti geliştirilen öğrencilerin % 66,2’si olumsuz etkilendiğini belirtmişlerdir. Yüksek beklenti geliştirilen öğrencilerin akademik ve sosyal davranışları daha olumludur.

Akdağ ve Güneş (2003) “Öğretmen Rolünün Yaratıcı Bir Sınıf Ortamı Oluşturmasındaki Önemi” isimli araştırmalarında öğretmenlerin genellikle öğrencilerde yeni düşüncelerin ortaya çıkmasını teşvik ettikleri, yapılanların doğru olması konusunda ısrarcı bir tutum sergiledikleri, öğrencileri hayalciliği bırakıp gerçekçi olmaya zorladıkları, öğrencileri başkalarıyla karşılaştırdıkları ve bu karşılaştırmaların genel liselerde daha sık yapıldığı, öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklara tahammül gösteremedikleri, yapılan hataları yeterince hoşgörülle karşılayamadıkları, değerlendirmede adaletli davrandıkları, sınıf içi etkinliklerin belirlenmesinde öğrenci görüşlerine yeterince başvurmadıkları, öğrencilere karşı çok katı ve sert davranmadıkları, sınıftaki davranışları kısıtladıkları, olumlu öğrenci davranışlarını yerine göre takdir ettikleri, öğrencilere karşı pek alaycı bir tavır içinde olmadıkları, not ile değerlendirmeye önem verdikleri ve genel lise öğretmenlerinin bunu meslek lisesi öğretmenlerinden daha çok önemsedikleri, öğrencileri davranışlarından dolayı eleştirdikleri, öğrencilere belli oranda güvendikleri, düşüncelerin özgürce söylenmesini pek engellemedikleri, ders içi etkinliklerde gayretli ve istekli oldukları, kendi alanlarında belli ölçüde yeterli bilgiye sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

Çankaya (2004) “ Lise Öğrencilerinin Akademik Benlik Kavramı ile Matematik Dersine Yönelik Tutumlarının Başarılarına Etkisi” nin incelendiği araştırmanın sonucunda; akademik benlik kavramı ve matematik dersine yönelik

tutumları ile matematik ders başarısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Öğrenciler sevdikleri ve başarılı olduklarına inandıkları derslerde kendilerine güvenmekte, böylelikle olumlu bir akademik benlik geliştirmektedirler. Bunun sonucunda da bu derslerde başarı olmaktadır. Başarısız olduklarına inandıkları derslerde ise kendilerine güvenmemekte, olumsuz akademik ben geliştirmekte ve başarısız olmaktadır.

Büyüktaşkapı (2004) “ Selçuk Üniversitesi Genel, Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültelerinde Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Hedeflerine Ulaşma Derecesi” ni incelemiştir. Araştırma sonucuna göre öğretmen adaylarının kendilerini öğretim planlaması ve öğretim ortamında uygulama aşamalarında yetersiz, öğretimde yöntem-teknik ve öğretim aracını yerinde ve etkili kullanma aşamasında orta derecede yeterli, öğrencileri değerlendirme aşamasında ise çok yetersiz gördükleri bulunmuştur. Buna karşılık uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını öğretimin planlanması, yöntem-teknik, öğretim aracını yerinde ve etkili kullanma, uygulama ve öğrencilerin değerlendirilmesi konularında çok yeterli bulunduğu görülmüştür.

Duman ve diğerleri (2004) “ Ortaöğretim Öğrencilerinin Öğretmenlerin Sınıfta Disiplin Sağlamaya İlişkin Görüşleri” isimli araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmenler modern, yapıcı disiplin yaklaşımlarından ziyade, müdahaleci, baskıcı bir disiplin yaklaşımı kullanmaktadır. Sınıflara göre farklı davranış göstermekte, öğrencilerin öğretim alanlarına göre davranışları farklılaşmaktadır. Öğrencilerin devam ettikleri liseye göre farklı disiplin yaklaşımlarını uyguladıkları ortaya çıkmıştır.

Güven (2004) “Etkili Bir Öğretim İçin Öğretmenden Beklenenler” adlı çalışmasındaki sonuçlar şunlardır:

- Öğretmenlerin öğrenme etkinliklerine nasıl farklı yaklaşacaklarını bilmeleri gerekir.

- Öğretimi planlarken bireysel gelişimin gereksinmelerini karşılayacak etkinliklere yer verilmelidir.
- Başarılar hem formal hem de informal olarak değerlendirilmelidir.
- Program konusunda eleştirilere kulak verilmelidir.
- Destekleyici yayınları izlemek etkililiği artırır.
- Öğretmenlerin öğretimin sürüp giden aktif bir süreç olduğunu göz önünde bulundurmaları gerekir.
- Öğretmen öğrencilere, öğrenmelerinin bir sorumluluk olduğunu hatırlatmalıdır.
- Öğretmenlerin öğrencilerin ne öğrendiklerini belirleyebilmeleri için ne bildiklerinden başlamaları gerekir.

Akpınar (2004) “Eğitim Teknolojisiyle İlgili Öğrenmeyi Etkileyebilecek Bazı Etmenlere Karşı Öğretmen Yaklaşımları” isimli araştırmasında şu sonuçlara ulaşmıştır:

- Öğrenci yeteneğinin iyi bir öğretimle gelişebileceğini düşünen öğretmenler, aksi halde düşünen öğretmenlere oranla öğretimi etkileyebilecek etmenlere daha fazla önem vermektedir.
- Sınıfta çok soru sorulmasının öğretimin etkililiğini azaltmayacağı yönünde düşünen öğretmenler, tersini düşünen öğretmenlere oranla eğitim teknolojisini daha fazla önemsemektedirler.
- Öğretmenliğin doğuştan bir yetenek olmadığını düşünen öğretmenler aksini düşünen öğretmenlere oranla öğrenim araç ve geçlerine daha fazla önem vermektedir.
- Öğrenme ortamı estetiğinin öğrenmeyi etkilediğini düşünen öğretmenler aksi yönde düşünen öğretmenlere oranla eğitim teknolojisini ve öğrenme etmenlerini daha fazla önemsemektedirler.

Oktar ve Yazçayır (2004) “ Öğrenci Görüşlerine Göre Etkili Öğretmen” isimli çalışmalarında öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinde çalışan öğretmenlerin gerçekten nitelikli ve etkili öğretmenler olup olmadıklarını belirleyebilmek için bu araştırmayı planlamış ve yürütmüşlerdir. Araştırmalar nitel veriler üzerinden yürütülmüştür. Verilerin toplanmasında görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre öğretmen yetiştiren kurumlarda çalışan öğretim elemanlarının iyi bir öğretici ve eğitici olabilmeleri için kendilerini iyi yetiştirmeleri ve bilgi çağının gereklerini yerine getirici bilgi ve becerileriyle donanık olmaları gerekir.

Görgeç ve Tahta (2005) “Liselerde Matematik Öğretimi Sürecindeki Öğretmen Davranışları ile Öğrenci Beklentilerinin Karşılaştırılması” isimli araştırmaya göre, matematik dersinin işlenişinde öğretmenlerin çok az yer verdikleri oysa öğrencilerin “tamamen isterim” düzeyinde derste görmek istediklerini belirttikleri etkinlikler şöyle sıralanabilir:

1. Matematik dersinde konulara ilişkin güncel yaşamdan örnekler verilmesi,
2. Öğretim sürecinde öğretim teknolojilerine (tepegöz, bilgisayar vb.) yer verilmesi,
3. Her ünitenin sonunda öğrenme eksikliklerini belirlemeye dönük ölçümlerin yapılması,
4. Ders işlenirken bireysel farklılıkların dikkate alınması.

Öğrencilerin sınıfta orta düzeyde gerçekleştiğini ifade ettikleri ancak kendi beklentilerinin daha yüksek olduğunu belirttikleri etkinlikler ise şöyle sıralanabilir:

1. Öğretmenlerin konuyla ilgili yeter sayıda soru çözmesi,
2. Öğrenciye yeterince uygulama fırsatı verilmesi,
3. Konu işlenmeden önce o konu için gerekli bilgi eksikliklerinin giderilmesi,
4. Ders anlatılırken konunun öğrencinin anlayabileceği düzeyde anlatılması,
5. Öğretmenin ders dışında da konu ile ilgili sorununa yardımcı olması,
6. Öğrencilerin anlaşılmayan konularla ilgili derste soru sormaya cesaretlendirilmesi,

7. Öğrencilerin derste konuyla ilgili yanlış öğrenmelerinin belirlenip düzeltilmesi,
8. Soru çözme tekniğinin öğretilmesi,
9. Derslerin eğlenceli hale getirilmesi.

Tarım (2005) “Sınıf Öğretmenlerinin Başarısız Olarak Algıladıkları Öğrencilere Yönelik Tutum ve Davranışlar” isimi yüksek lisans tezinde öğretmenlere göre öğrenci başarısızlıklarının sebepleri sıralandığında aile ile ilgili hususlar ön plana çıkmaktadır. Bunlar ailenin ilgisizliği % 91, aile ortamının huzursuz olması % 63, aile bireylerinin eğitim seviyelerinin düşük olması % 60, ailenin ekonomik sorunları % 57, öğrencilerin zihinsel gelişiminin sınıf düzeyinin gerisinde olması % 51 olarak sıralanmıştır.

Araştırmaya göre öğretmenlerin büyük çoğunluğunun ders anlatımı sırasında çocukların seviyelerini dikkate aldığı, motivasyon ve dikkat çekme çalışmaları yaptığı, pekiştirmeye yönelik tutum ve davranış geliştirdiği görülmektedir. Öğretmenlerin cinsiyet, sınıf mevcudu, mesleki kıdem gibi değişkenleri incelendiğinde öğrencilere yönelik tutum ve davranışlarında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Öğretmenler başarısız olarak algıladıkları öğrenciler için sınıf ortamında gerekli çalışmaları yapmaktadırlar.

Bugüne kadar öğrencilerin başarılarını etkileyen etmenleri araştıran pek çok çalışma yapılmıştır. Yukarıda belirtilen araştırmalar da öğretmenlerle ilgili çeşitli faktörlerin öğrencilerin sosyal ve akademik başarılarına etkileriyle ilgili sonuçları göstermektedir. Araştırmacı tarafından gerçekleştirilen “ Ortaöğretimde Olumlu Öğretmen Davranışlarının Öğrenci Başarısına Etkisine İlişkin Öğrenci Görüşleri ” isimli araştırma ile yukarıdaki ilgili araştırmalar ile benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

BÖLÜM III

3.1 YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın amacına ulaşabilmesi, geçerli ve güvenilir sonuçlar elde edilebilmesi için alınan önlemler ayrıntılı olarak açıklanmış; araştırma modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama aracı ve geliştirilmesi, verilerin toplanması, verilerin çözümlemesi ve yorumlanması konularına yer verilmiştir.

3.2 ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırmanın yürütülmesinde “Betimsel Tarama Modeli” kullanılmıştır. Araştırmayla, ortaöğretimde OÖD’nin öğrenci başarısına etkisine ilişkin öğrenci görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu belirlemelerin, öğrencilerin görüşlerine dayalı olması nedeniyle araştırma betimsel niteliktedir.

Tarama modellerinde; mevcut durumlar ve şartlar aynen ortaya konmaya çalışılır. Durumlar genellikle doğal çevre içinde oluşmaktadır. Gerçekte üzerinde inceleme yapılan olaylar ve davranışlar, bu inceleme yapılmasa bile aynı şekilde devam edecektir. Bu tür araştırmalarda değişkenlerin deneysel ve fiziki olarak ayarlanması, olayların meydana gelme ya da gelmemesinin kontrolü diye bir olanak yoktur (Kaptan, 1998:60).

3.3 EVREN

Araştırmanın evrenini; Konya İli Selçuklu İlçesi merkezinde yer alan 29 ortaöğretim kurumunda okuyan 10500 erkek ve 9000 kız öğrenci oluşturmaktadır.

3.4 ÖRNEKLEM

Araştırmanın örneklemini Konya İli Selçuklu İlçesi merkezinde yer alan ortaöğretim kurumlarından bir normal lise, bir meslek lisesi ve bir anadolu lisesi oluşturmaktadır. Evren içerisinde yer alan öğrenci sayısının fazla olması nedeniyle ve ayrıca zaman, ulaşım ve araştırma kolaylığı sağlanabilmesi için araştırma bir çalışma örneklemini üzerinde yürütülmüştür. Örneklem, evrenin 1,4'ünü temsil etmektedir.

Örneklem seçilirken çok aşamalı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Bu teknikle örneklemin, evreni temsil etmesi ve sonuçlara etki edeceği düşünülen faktörlerin kontrol altında tutulması amaçlanmıştır. Öğrencilere 275 anket dağıtılmıştır. Araştırma verilerini geri dönen 251 anket oluşturmuştur.

3.5 VERİ TOPLAMA ARACI

Araştırmada araştırmacı tarafından geliştirilen “Ortaöğretimde Olumlu Öğretmen Davranışlarının Öğrenci Başarısına Etkisine İlişkin Öğrenci Görüşlerini Değerlendirme Ölçeği” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

3.5.1 Ölçeğin Geliştirilmesi

Veri toplama aracı, Ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin gösterdikleri olumlu öğretmenlik davranışları ve bu davranışların öğrenci başarısı üzerindeki etkisine ilişkin öğrenci görüşlerini değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır (Ek 1). Ölçeğin hazırlanması sürecinde ilk olarak öncelikle konuyla ilgili literatür incelenmiş ve elde edilen veriler yardımıyla ölçme aracında yer alması gereken olumlu öğretmenlik davranışlarına yönelik durumlar tespit edilmiştir. Daha sonra hazırlanan durumlar, görüşleri alınmak üzere anket maddelerine dönüştürülmüş ve 88 öğrenciye uygulanarak ön denemesi yapılmıştır.

Veri toplama aracının yapı geçerliliğinin sağlanabilmesi için faktör analizi (Principal Component Analysis) yapılmıştır. Başlangıçta 41 madde olarak hazırlanan veri toplama aracı, yapılan faktör analizi ve kapsam geçerliliğinin sağlanabilmesi amacıyla başvuru uzman görüşleri doğrultusunda 7 maddesi atılarak yeniden düzenlenmiş ve 34 maddeye indirilmiştir. Sonuç olarak veri toplama aracı, ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin kişisel özelliklerini ölçmeye yönelik 4 soru ve öğretmenlerin göstermiş oldukları olumlu öğretmen davranışlarını belirlemeye yönelik 4 alt ögeden oluşan toplam 34 likert tipi soru maddesini içermektedir. I. Alt Öge, Planlama davranışlarına ilişkin 6 soru, II. Alt Öge, Uygulama davranışlarına ilişkin 13 soru, III. Alt Öge, Pekiştirme davranışlarına ilişkin 12 soru ve IV. Alt Öge ise değerlendirme davranışlarına ilişkin görüşleri içeren 3 soru maddesinden oluşmaktadır.

Öğrenciler genel olarak öğretmenlerin sınıf içerisinde göstermesi gereken olumlu öğretmenlik davranışlarını “evet” ve “hayır” seçeneklerinden birisini işaretleyerek ifade ederken, Bu davranışların kendilerini etkileme derecelerine ilişkin görüşlerini; “hiçbir zaman”, “nadiren” “ara sıra”, “sık sık” ve “her zaman” seçeneklerinden birisini işaretleyerek belirtmişlerdir.

Tablo 1’de ölçek maddelerine ilişkin faktör yükleri ile Tablo 2’de öğelerin toplam varyansı açıklama oranları verilmektedir. Ölçeğin 4 faktörü ölçmeye yönelik toplam varyansı açıklama oranı % 41’dir ve faktör yük değerleri .30 ile .67 arasında değişmektedir. Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı ise .91’dir. Ölçeğin alt öğeler için Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayıları ise sırasıyla; 1. Öge: **.78** ; 2. Öge: **.81** ; 3. Öge: **.87** ve 4. Öge: **.67**’dir.

TABLO 1
ÖĞRENCİ GÖRÜŞ ANKETİNE YÖNELİK FAKTÖR ANALİZİ
SONUÇLARI

ÖGELER	MADDELER	FAKTÖR YÜKÜ	TOPLAM VARYANS AÇIKLAMA ORANI
1. ÖGE PLANLAMA	1	,34	47,26
	2	,48	
	3	,46	
	4	,51	
	5	,57	
	6	,48	
2. ÖGE UYGULAMA	7	,31	40,52
	8	,37	
	9	,48	
	10	,36	
	11	,50	
	12	,43	
	13	,40	
	14	,31	
	15	,44	
	16	,38	
	17	,49	
	18	,37	
	19	,43	
3. ÖGE PEKİŞTİRME	20	,38	40,51
	21	,32	
	22	,36	
	23	,32	
	24	,35	
	25	,36	
	26	,32	
	27	,35	
	28	,36	
	29	,38	
	30	,33	
	31	,30	
4. ÖGE DEĞERLENDİRME	32	,67	60,44
	33	,65	
	34	,49	
TOPLAM (4 ÖGE)			41,08

TABLO 2
ÖLÇEĞİN TOPLAM VARYANS AÇIKLAMA ORANLARI

Ögeler	Açıklanan Varyansa Katkısı	Açıklanan Toplam Varyans
1	13,44	13,44
2	11,07	24,51
3	9,03	33,53
4	7,55	41,08

3.5.2 Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan verilerin güvenilir toplanması için önce araştırmanın konusu ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Elde edilen bilgiler doğrultusunda araştırmada kullanılan ankete ulaşılmıştır.

Hazırlanan anket 2005-2006 öğretim yılı 2. döneminde belirlenen okullarda araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Araştırma anketinin uygulandığı tarihlerde 11. sınıflar üniversite sınavı için raporlu olduklarından 15 öğrenciye uygulanabilmiştir.

Veriler araştırmacı tarafından elden toplanmıştır. Veri toplama aracının elden toplanması nedeniyle anketlerin geri dönme oranı yüksektir.

3.5.3 Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Ölçme araçları ile toplanan veriler bilgisayar ortamında çözümlenmiştir. Araştırmanın genel amacı çerçevesinde toplanan veriler, önce veri kodlama formlarına işlenmiştir. Daha sonra bilgisayara aktarılan veriler üzerinde gerekli istatistiksel çözümler için SPSS (The Statistical Packet for The Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır.

Bu paket programından yararlanarak;

1. Öğrencilerin kişisel özelliklerinin ve görüşlerinin belirlenmesinde frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama ($\bar{x}$) ve standart sapma (ss) kullanılmıştır.
2. Öğrencilerin bazı kişilik özelliklerine göre görüşleri arasında fark olup olmadığının belirlenmesinde; değişkenlerin özelliklerine bağlı olarak aritmetik ortalama ($\bar{x}$), standart sapma (ss), t-testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Farklılıkları test edilmesi için 0,05 anlamlılık düzeyi alınmıştır.

BÖLÜM VI

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma bulguları ve bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlar yer almaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular ve yorumlar, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda aşağıda verilmiştir.

4.1 ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRENCİ PROFİLLERİ

Tablo 3 Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımına İlişkin Sonuçlar

Cinsiyet	f	%
Kız	125	49,8
Erkek	126	50,2
Toplam	251	100

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan 251 öğrencinin 125'i kız öğrenci, 126'sı erkek öğrencidir. Bu sonuçlara göre araştırmaya katılan kız öğrencilerin oranı % 49,8, erkek öğrencilerin oranı % 50,2'dir.

Tablo 4 Öğrencilerin Sınıf Düzeyi Dağılımına İlişkin Sonuçlar

Sınıf Düzeyi	f	%
9. Sınıf	131	52,19
10. Sınıf	105	41,83
11. Sınıf	15	5,98
Toplam	251	100

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan 251 öğrencinin 131'inin 9. sınıf, 105'inin

10. sınıf, 15'inin de 11. sınıf öğrencisi olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan 9. sınıf öğrencilerin oranı % 52,19, 10.sınıf öğrencilerinin oranı % 41,83, 11. sınıf öğrencilerinin oranı ise % 5,98'dir.

4.2 ALT PROBLEMLERE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

4.2.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Alt Problem 1 : Ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenler, OÖD'yi ne derecede gerçekleştirmektedirler?

Alt Problem 1.1 : Öğretmenler olumlu öğretmenlik davranışlarını planlama boyutunda ne derecede gerçekleştirmektedirler?

Alt problem 1.1'e cevap bulabilmek için öğrencilerin planlama boyutundaki maddelere verdikleri cevaplara ilişkin frekans ve yüzde değerlerine bakılmıştır. Sonuçlara ilişkin veriler Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5 Öğretmenlerin OÖD’yi Planlama Boyutunda Ne Derecede Gösterdiklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Sonuçları

PLANLAMA	1 (Evet)		2 (Hayır)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
1-Dersin amaçlarını öğrencilere anlatır.	165	66,3	84	33,7	249	100
2-Sınıf içi kuralları öğrencilerle birlikte belirler.	127	50,6	124	49,4	251	100
3-Öğrencilerin farklı öğrenme özelliklerine sahip olduklarının farkındadır.	130	51,8	121	48,2	251	100
4-Öğrenmeyi engelleyen etmenleri analiz ederek, öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik düzenlemeler yapar.	109	43,4	142	56,6	251	100
5-Beklentilerini oluştururken bireysel farklılıkları dikkate alır.	133	53,2	117	46,8	250	100
6- Öğrencilerde öğrenmeye ilişkin olumlu tutum geliştirmeyi amaçlar	183	72,9	68	27,1	251	100

Tablo 5 incelendiğinde planlama boyutunda öğrencilerin “Evet” yüzde puanlarının toplamına göre öğretmenlerin;

- % 66,3’ünün dersin amaçlarını öğrencilere anlattığı,
- % 50,6’sının sınıf içi kuralları öğrencilerle birlikte belirlediği,
- % 51,8’inin öğrencilerin farklı öğrenme özelliklerine sahip olduklarının farkında olduğu,
- % 43,4’ünün öğrenmeyi engelleyen etmenleri analiz ederek, öğrencilerin öğrenmelerine yönelik düzenlemeler yaptığı,
- % 53,2’sinin beklentilerini oluştururken bireysel farklılıkları dikkate aldığı,
- % 72,9’unun öğrencilerde öğrenmeye ilişkin olumlu tutum geliştirmeyi amaçladığı anlaşılmaktadır.

“Evet” cevaplarının ortalama yüzdesi % 56,36’dır.

Alt Problem 1.2 : Öğretmenler, OÖD’yi uygulama boyutunda ne derecede gerçekleştirmektedirler?

Alt problem 1.2’ye cevap bulabilmek için öğrencilerin uygulama boyutundaki maddelere ilişkin frekans ve yüzde değerlerine bakılmıştır. Sonuçlara ilişkin veriler Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6 Öğretmenlerin OÖD’yi Uygulama Boyutunda Ne Derecede Gerçekleştirdiklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Sonuçları

UYGULAMA	1 (Evet)		2 (Hayır)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
7- Oturma düzenini öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştıracak biçimde düzenler.	135	53,8	116	46,2	251	100
8- Zaman yönetimi ile ilgili stratejileri bilir.	141	56,2	110	43,8	251	100
9- Yeni fikirlere ve değişime uyum sağlar.	122	48,6	129	51,4	251	100
10- Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeleri izler.	150	59,8	101	40,2	251	100
11- Öğrencilerin gelişim düzeylerini belirlemek için çeşitli teknikler (gözlem, görüşme) kullanır.	130	52,0	120	48,0	250	100
12- Öğretim metod ve tekniklerini kullanır.	185	74,6	63	24,4	248	100
13- Öğrencilerin duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak sınıf ortamı oluşturur.	108	43,2	142	56,8	250	100
14- Zamanında ve etkili sorular sorar.	171	69,0	77	31,0	248	100
15- Görsel ve işitsel materyaller kullanır.	137	54,8	113	45,2	250	100
16- Öğrencilere uygun tartışma ortamı yaratır.	120	48,0	130	52,0	250	100
17- Öğrencilere kendilerini ifade edecekleri fırsatlar sunar.	129	52,2	118	47,8	247	100
18- Öğrencilerin aktif katılımını sağlar.	168	66,9	83	33,1	251	100
19- Öğrenme sırasında geri bildirim kullanır.	154	62,1	94	37,9	248	100

Tablo 6 incelendiğinde uygulama boyutunda öğrencilerin “Evet” yüzde puanlarına göre öğretmenlerin;

- % 53,8’inin oturma düzenini öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştıracak biçimde düzenlediği,

- % 56,2'sinin zaman yönetimi ile ilgili stratejileri bildiği,
 - % 48,6'sının yeni fikirlere ve değişime uyum sağladığı,
 - % 59,8'inin bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeleri izlediği,
 - % 52'sinin öğrencilerin gelişim düzeylerini belirlemek için çeşitli teknikler (gözlem, görüşme) kullandığı,
 - % 74,6'sının öğretim metod ve tekniklerini kullandığı,
 - % 43,2'sinin öğrencilerin duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak sınıf ortamı oluşturduğu,
 - % 69'unun zamanında ve etkili sorular sorduğu,
 - % 54,8'inin görsel-işitsel materyaller kullandığı,
 - % 48'inin öğrencilere uygun tartışma ortamı yarattığı,
 - % 52,2'sinin öğrencilere kendilerini ifade edebilecek fırsatlar sunduğu,
 - % 66,9'unun öğrencilerin aktif katılımını sağladığı,
 - % 62,1'inin öğrenme sırasında geribildirim kullandığı,
- sonucu çıkarılmıştır.

Uygulama boyutunda “Evet” cevaplarının ortalama bölüm yüzdesi % 57,02' dir.

Alt Problem 1.3 : Öğretmenler, OÖD'yi pekiştirme boyutunda ne derecede gerçekleştirmektedirler?

Alt problem 1.3'e cevap bulabilmek için öğrencilerin pekiştirme boyutundaki maddelere verdikleri cevaplara ilişkin frekans ve yüzde değerlerine bakılmıştır. Sonuçlara ilişkin veriler Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7 Öğretmenlerin OÖD’yi Pekiştirme Boyutunda Ne Derecede Gerçekleştirdiklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Sonuçları

PEKİŞTİRME	1 (Evet)		2 (Hayır)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
20- Demokratik davranır.	135	53,8	116	46,2	251	100
21- Öğrencileri etkin bir biçimde dinler.	133	53	118	47	251	100
22- Öğrencilerin fikirlerine değer verir.	140	55,8	111	44,2	251	100
23- Sözel tepkilerinde saygı öğelerine yer verir.	172	69,1	77	30,9	249	100
24- Öğrencilerin başarabileceğine inanır.	182	73,1	67	26,9	249	100
25- Farklı düzeydeki öğrencilerin öğrenme çabalarını cesaretlendirir.	144	57,8	105	42,2	249	100
26- Davranışlarında tutarlıdır.	164	65,6	86	34,4	250	100
27- Öğrenci ile etkileşimde gülyüzlüdür.	141	56,2	110	43,8	251	100
28- Öğrenci ile etkileşimde empati geliştirir.	112	44,6	139	55,4	251	100
29- Öğrencilerin sorunları ile ilgilenir.	154	61,6	96	38,4	250	100
30- Öğrencilere tarafsız davranır.	137	54,6	114	45,4	251	100
31- Öğrencilerin ilgisini çeker ve korur.	133	53	118	47	251	100

Tablo 7 incelendiğinde Pekiştirme Boyutunda öğrencilerin “Evet” yüzde puanlarına göre öğretmenlerin;

- % 53,8’inin demokratik davrandığı,
- % 53’ünün öğrencileri etkin bir biçimde dinlediği,
- % 55,8’inin öğrencilerin fikirlerine değer verdiği,
- % 69,1’inin sözel tepkilerinde saygı öğelerine yer verdiği,
- % 73,1’inin öğrencilerin başarabileceğine inandığı,
- %57,8’inin farklı düzeydeki öğrencilerin öğrenme çabalarını cesaretlendirdiği,
- % 65,6’sının davranışlarında tutarlı olduğu,
- % 56,2’sinin öğrenci ile ilgili etkileşimde gülyüzlü olduğu,
- % 44,6’sının öğrenci ile etkileşimde empati geliştirdiği,
- % 61,6’sının öğrencilerin sorunları ile ilgilendiği,
- % 54,6’sının öğrencilere tarafsız davrandığı,
- % 53’ünün öğrencilerin ilgisini çektiği ve koruduğu

anlaşılmaktadır.

Pekiştirme boyutunda “Evet” seçeneğinin ortalama bölüm yüzdesi % 58,18’dir.

Alt Problem 1.4 : Öğretmenler OÖD’yi değerlendirme boyutunda ne derecede gerçekleştirmektedir?

Alt problem 1.4’e cevap bulabilmek için öğrencilerin değerlendirme boyutundaki maddelere verdikleri cevaplara ilişkin frekans ve yüzde değerlerine bakılmıştır. Sonuçlara ilişkin veriler Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8 Öğretmenlerin OÖD’yi Değerlendirme Boyutunda Ne Derecede Gerçekleştirdiklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Sonuçları

DEĞERLENDİRME	1 (Evet)		2 (Hayır)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
32- Öğrencilerin gelişim özellikleri ile ilgili elde ettiği bilgileri onlarla paylaşır.	140	55,8	111	44,2	251	100
33- Öğrencilerin kişisel gelişimini ailesi ile paylaşır.	126	50,2	125	49,8	251	100
34- Eğitim teknolojisiyle ilgili yenilikleri öğrencilerle değerlendirir.	102	40,6	149	59,4	251	100

Tablo 8 incelendiğinde Değerlendirme Boyutunda öğrencilerin “Evet” yüzde puanlarına göre öğretmenlerin;

- % 55,8’inin öğrencilerin gelişim özellikleri ile ilgili elde ettiği bilgileri onlarla paylaştığı,
- % 50,2’sinin öğrencilerin kişisel gelişimini ailesi ile paylaştığı,
- % 40,6’sının eğitim teknolojisiyle ilgili yenilikleri öğrencilerle değerlendirdiği

sonucuna ulaşılmıştır.

Değerlendirme boyutunda “Evet” seçeneğinin ortalama bölüm yüzdesi % 48,86’dır.

4.2.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Alt Problem 2 : Ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin OÖD öğrenci başarısını öğrenci görüşlerine göre ne derecede etkilemektedir?

Alt Problem 2.1 : Planlama boyutundaki OÖD'nin öğrencilerin başarısını etkileme derecesi nedir?

Alt problem 2.1'de planlama boyutundaki davranışların başarıya etkisi öğrenci görüşleri incelenerek belirlenmeye çalışılmıştır. Öğrencilere planlama boyutuyla ilgili 6 soru sorulmuştur. Tablo 9'da görüşlere ilişkin frekans(f), yüzde(%), aritmetik ortalama($\bar{x}$) ve standart sapma değerleri gösterilmiştir.

Tablo 9 OÖD'nin Planlama Boyutunda Öğrencilerin Başarısını Ne Derecede Etkilediğine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

PLANLAMA	5 Her Zaman		4 Sık sık		3 Ara sıra		2 Nadiren		1 Hiçbir Zaman		n	$\bar{x}$	ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1-Dersin amaçlarını öğrencilere anlatır.	65	26,3	86	34,8	45	18,2	32	13	19	7,7	247	3,59	1,22
2-Sınıf içi kuralları öğrencilerle birlikte belirler.	96	38,4	56	22,4	55	22	21	8,4	22	8,8	250	3,73	1,29
3-Öğrencilerin farklı öğrenme özelliklerine sahip olduklarının farkındadır.	83	33,3	70	28,1	45	18,1	30	12,0	21	8,4	249	3,66	1,29
4-Öğrenmeyi engelleyen etmenleri analiz ederek, öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik düzenlemeler yapar.	84	33,6	67	26,8	41	16,4	33	13,2	25	10	250	3,61	1,33
5-Beklentilerini oluştururken bireysel farklılıkları dikkate alır.	87	34,8	85	34	32	12,8	28	11,2	18	7,2	250	3,78	1,24
6- Öğrencilerde öğrenmeye ilişkin olumlu tutum geliştirmeyi amaçlar.	108	43	69	27,5	40	15,9	17	6,8	17	6,8	251	3,93	1,21
GENELTOPLAM											242	3,74	0,86

Tablo 9 incelendiğinde ve anketteki cevapların “Her Zaman ve Sık sık” seçenekleri toplamına bakıldığında, öğrencilerin;

- % 61,1'ine göre “Dersin amaçlarının anlatılması”nın başarıyı olumlu etkilediği,
- % 60,8'ine göre “Sınıf içi kuralları birlikte belirleme”nin başarıyı olumlu etkilediği,
- % 61,4'üne göre “Öğrencilerin farklı öğrenme özelliklerine sahip olduğunun farkında olma”nın başarıyı olumlu etkilediği,
- % 60,4'üne göre “Öğrenmeyi engelleyen etmenleri analiz ederek, öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik düzenlemeler yapma”nın başarıyı olumlu etkilediği,

- % 68,8'ine göre “Beklentileri oluşturunken bireysel farklılıkları dikkate alma”nın başarıyı olumlu etkilediği,
- % 70,5'ine göre “Öğrencilerde öğrenmeye ilişkin olumlu tutum geliştirme”nin başarıyı olumlu etkilediği

anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin görüşleri aritmetik ortalamalar açısından değerlendirildiğinde ise genel ortalamanın ($\bar{x} = 3,74$) “sık sık” kategorisinde yer aldığı ve planlama boyutundaki davranışların öğrenci başarısına etkisinin yüksek derecede olduğunu göstermektedir. Aritmetik ortalamalar tek tek incelendiğinde 1.maddenin aritmetik ortalamasının ($\bar{x} = 3,59$) olduğu, diğer maddelerin aritmetik ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Tablo 9'a göre öğrencilerin çoğunluğunun planlama boyutundaki maddelerin başarıyı arttırdığını belirttiği görülmektedir.

Alt Problem 2.2 : Uygulama boyutundaki OÖD'nin öğrencilerin başarısını etkileme derecesi nedir?

Alt problem 2.2'de uygulama boyutundaki davranışların başarıya etkisi öğrenci görüşleri incelenerek belirlenmeye çalışılmıştır. Öğrencilere 13 soru sorulmuş, Tablo 10'da sonuçlara ilişkin frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama($\bar{x}$), standart sapma değerleri gösterilmiştir.

Tablo 10 Uygulama Boyutundaki OÖD'nin Öğrencilerin Başarısını Ne Derecede Etkilediğine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

UYGULAMA	5 Her Zaman		4 Sık sık		3 Ara sıra		2 Nadiren		1 Hiçbir Zaman		n	$\bar{x}$	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
7- Oturma düzenini öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştıracak biçimde düzenler.	114	45,4	70	27,9	30	12	12	4,8	25	10	251	3,94	1,29
8- Zaman yönetimi ile ilgili stratejileri bilir.	60	24,1	80	32,1	61	24,5	27	10,8	21	8,4	249	3,53	1,21
9- Yeni fikirlere ve değişime uyum sağlar.	76	30,4	76	30,4	46	18,4	25	10	27	10,8	250	3,60	1,31
10- Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeleri izler.	84	33,7	65	26,1	43	17,3	32	12,9	25	10	249	3,61	1,33
11- Öğrencilerin gelişim düzeylerini belirlemek için çeşitli teknikler (gözlem, görüşme) kullanır.	69	27,7	79	31,7	42	16,9	32	12,9	27	10,8	249	3,53	1,31
12- Öğretim metod ve tekniklerini kullanır.	80	32,3	80	32,3	53	21,4	24	9,7	11	4,4	248	3,78	1,13
13- Öğrencilerin duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak sınıf ortamı oluşturur.	85	34,1	59	23,7	60	24,1	29	11,6	16	6,4	249	3,67	1,24
14- Zamanında ve etkili sorular sorar.	79	32,1	82	33,3	44	17,9	21	8,5	20	8,1	246	3,73	1,23
15- Görsel ve işitsel materyaller kullanır.	80	32,8	57	23,4	58	23,8	36	14,8	13	5,3	244	3,64	1,23
16- Öğrencilere uygun tartışma ortamı yaratır.	75	30,2	67	27	47	19	36	14,5	23	9,3	248	3,54	1,31
17- Öğrencilere kendilerini ifade edecekleri fırsatlar sunar.	102	41,0	71	28,5	41	16,5	22	8,8	13	5,2	249	3,91	1,18
18- Öğrencilerin aktif katılımını sağlar.	103	41,4	75	30,1	48	19,3	16	6,4	7	2,8	249	4,01	1,06
19- Öğrenme sırasında geri bildirim kullanır.	69	28,3	64	26,2	66	27	30	12,3	15	6,1	244	3,58	1,20
GENELTOPLAM											216	3,71	0,67

Tablo 10 incelendiğinde ve anketteki cevapların “Her zaman ve sık sık” seçenekleri toplamına bakıldığında öğrencilerin;

- % 73,3'üne göre "Oturma düzenini öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştıracak biçimde düzenleme"nin başarıyı olumlu etkilediği,
- %56,2'sine göre "Zaman yönetimi ile ilgili stratejileri bilme"nin başarıyı olumlu etkilediği,
- % 60,8'ine göre "Yeni fikirlere ve değişime uyum sağlama"nın başarıyı olumlu etkilediği,
- % 59,8'ine göre "Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeleri izleme"nin başarıyı olumlu etkilediği,
- % 69,4'üne göre "Öğrencilerin gelişim düzeylerini belirlemek için çeşitli teknikler (gözlem, görüşme) kullanma"nın başarıyı olumlu etkilediği,
- % 64,6'sına göre "Öğretim metod ve tekniklerini kullanma"nın başarıyı olumlu etkilediği,
- % 57,8'ine göre "Öğrencilerin duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak sınıf ortamı oluşturma"nın başarıyı olumlu etkilediği,
- % 65,4'üne göre "Zamanında ve etkili sorular sorma"nın başarıyı olumlu etkilediği,
- % 56,2'sine göre "Görsel ve işitsel materyaller kullanma"nın başarıyı olumlu etkilediği,
- % 57,2'sine göre "Öğrencilere uygun tartışma ortamı yaratma"nın başarıyı olumlu etkilediği,
- % 69,5'ine göre "Öğrencilere kendilerini ifade edecekleri fırsatlar verme"nin başarıyı olumlu etkilediği,
- % 71,5'ine göre " Öğrencinin aktif katılımını sağlama"nın başarıyı olumlu etkilediği,
- % 54,5'ine göre " Öğrenme sırasında geribildirim kullanma"nın başarıyı olumlu etkilediği

anlaşılmaktadır.

Tablo 10'daki sonuçlara bakıldığında öğrencilerin yarıdan fazlasının öğretmenlerin uygulama boyutundaki seçenekleri gerçekleştirmelerinin başarıyı olumlu etkilediğini belirttikleri görülmektedir. Öğrencilerin görüşleri aritmetik ortalamalar açısından değerlendirildiğinde ise genel ortalamanın ($\bar{x} = 3,71$) “sık sık” kategorisinde yer aldığı ve uygulama boyutundaki davranışların gerçekleştirilmesinin öğrenci başarısına etkisinin yüksek olduğu görülmektedir.

Alt Problem 2.3 : Pekiştirme boyutundaki OÖD'nin öğrencilerin başarısını etkileme derecesi nedir?

Alt problem 2.3'te pekiştirme boyutundaki davranışların başarıya etkisi öğrenci görüşleri incelenerek belirlenmeye çalışılmıştır. Öğrencilere 12 soru sorulmuş, Tablo 11'de sonuçlara ilişkin frekans(f), yüzde(%), aritmetik ortalama($\bar{x}$) ve standart sapma değerleri gösterilmiştir.

Tablo 11 Pekiştirme Boyutundaki OÖD'nin Öğrencilerin Başarısını Ne Derecede Etkilediğine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

PEKİŞTİRME	5 Her Zaman		4 Sık sık		3 Ara sıra		2 Nadiren		1 Hiçbir Zaman		n	$\bar{x}$	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
20- Demokratik davranır.	135	53,8	55	21,9	31	12,4	10	4,0	20	8,0	251	4,10	1,24
21- Öğrencileri etkin bir biçimde dinler.	122	48,8	64	25,6	37	14,8	16	6,4	11	4,4	250	4,08	1,13
22- Öğrencilerin fikirlerine değer verir.	101	40,4	71	28,4	45	18,0	19	7,6	14	5,6	250	3,90	1,18
23- Sözel tepkilerinde saygı öğelerine yer verir.	115	46,6	66	26,7	36	14,6	10	4,0	20	8,1	247	4,00	1,23
24- Öğrencilerin başarabileceğine inanır.	129	52,4	61	24,8	26	10,6	19	7,7	11	4,5	246	4,13	1,15
25- Farklı düzeydeki öğrencilerin öğrenme çabalarını cesaretlendirir.	97	39,1	69	27,8	37	14,9	25	10,1	20	8,1	248	3,80	1,28
26- Davranışlarında tutarlıdır.	106	42,2	68	27,1	38	15,1	27	10,8	12	4,8	251	3,91	1,20
27- Öğrenci ile etkileşimde güler yüzlüdür.	111	44,6	67	26,9	39	15,7	18	7,2	14	5,6	249	3,98	1,18
28- Öğrenci ile etkileşimde empati geliştirir.	94	37,8	67	26,9	35	14,1	29	11,6	24	9,6	249	3,71	1,33
29- Öğrencilerin sorunları ile ilgilenir.	92	36,9	71	28,5	45	18,1	22	8,8	19	7,6	249	3,78	1,24
30- Öğrencilere tarafsız davranır.	117	46,6	60	23,9	37	14,7	13	5,2	24	9,6	251	3,93	1,30
31- Öğrencilerin ilgisini çeker ve korur.	97	39,0	74	29,7	37	14,9	20	8,0	21	8,4	249	3,83	1,26
GENELTOPLAM											229	3,97	0,76

Tablo 11 incelendiğinde ve anketteki cevapların “Her zaman” ve “Sık sık” seçenekleri toplamına bakıldığında öğrencilerin;

- % 75,7'sine göre “Demokratik davranma”nın başarıyı olumlu etkilediği,
- % 74,4'üne göre “Öğrencileri etkin bir biçimde dinleme”nin başarıyı olumlu etkilediği,

- % 68,8'ine göre “Öğrencilerin fikirlerine değer verme”nin başarıyı olumlu etkilediği,
- % 73,3'üne göre “Sözel tepkilerinde saygı öğelerine yer verme”nin başarıyı olumlu etkilediği,
- % 77,2'sine göre “Öğrencilerin başarabileceğine inanma”nın başarıyı olumlu etkilediği,
- % 66,9'una göre “Farklı düzeydeki öğrencilerin öğrenme çabalarını cesaretlendirme”nin başarıyı olumlu etkilediği,
- % 66,3'üne göre “Davranışlarında tutarlı olma”nın başarıyı olumlu etkilediği,
- % 71,5'ine göre “Öğrenci ile etkileşimde güleryüzlü olma”nın başarıyı olumlu etkilediği,
- % 64,7'sine göre “Öğrenci ile etkileşimde empati geliştirme”nin başarıyı olumlu etkilediği,
- % 65,4'üne göre “Öğrencilerin sorunları ile ilgilenme”nin başarıyı olumlu etkilediği,
- % 70,5'ine göre “Öğrencilere tarafsız davranma”nın başarıyı olumlu etkilediği,
- % 68,7'sine göre “Öğrencilerin ilgisini çekme ve koruma”nın başarıyı olumlu etkilediği

anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin görüşleri aritmetik ortalamalar açısından değerlendirildiğinde ise genel ortalamanın ($\bar{x} = 3,97$) “sık sık” kategorisinde yer aldığı ve pekiştirme boyutundaki davranışların gerçekleştirilmesinin öğrenci başarısına etkisinin yüksek olduğu görülmektedir.

Alt Problem 2.4 : Değerlendirme boyutundaki OÖD'nin öğrencilerin başarısını etkileme derecesi nedir?

Alt problem 2.4'te değerlendirme boyutundaki davranışların başarıya etkisi öğrenci görüşleri incelenerek belirlenmeye çalışılmıştır. Öğrencilere 3 soru sorulmuş, Tablo 12'de sonuçlara ilişkin frekans(f), yüzde(%), aritmetik ortalama($\bar{x}$) ve standart sapma değerleri gösterilmiştir.

Tablo 12 Değerlendirme Boyutundaki OÖD'nin Öğrencilerin Başarısını Ne Derecede Etkilediğine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

DEĞERLENDİRME	5 Her Zaman		4 Sık sık		3 Ara sıra		2 Nadiren		1 Hiçbir Zaman		n	$\bar{x}$	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
32- Öğrencilerin gelişim özellikleri ile ilgili elde ettiği bilgileri onlarla paylaşır.	82	32,7	81	32,3	45	17,9	16	6,4	27	10,8	251	3,70	1,28
33- Öğrencilerin kişisel gelişimini ailesi ile paylaşır.	70	27,9	66	26,3	50	19,9	32	12,7	33	13,1	251	3,43	1,36
34- Eğitim teknolojisiyle ilgili yenilikleri öğrencilerle değerlendirir.	84	33,5	57	22,7	41	16,3	29	11,6	40	15,9	251	3,46	1,45
GENELTOPLAM											251	3,53	1,06

Tablo 12 incelendiğinde ve anketteki cevapların “Her zaman” “sık sık” seçenekleri toplamına bakıldığında öğrencilerin;

- % 65'ine göre “Öğrencilerin gelişim özellikleri ile ilgili elde edilen bilgilerin onlarla paylaşılması”nın başarıyı olumlu etkilediği,
- %54,2'sine göre “Öğrencilerin kişisel gelişiminin aileleriyle paylaşılması”nın başarıyı olumlu etkilediği,
- % 56,2'sine göre “Eğitim teknolojisiyle ilgili yeniliklerin öğrencilerle birlikte değerlendirilmesi”nin başarıyı olumlu etkilediği

görülmektedir.

Öğrencilerin görüşleri aritmetik ortalamalar açısından değerlendirildiğinde ise, genel ortalamanın ($\bar{x} = 3,53$) “sık sık” kategorisine yer aldığı ve değerlendirme boyutundaki davranışların gerçekleştirilmesinin öğrenci başarısına etkisinin yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

4.2.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Alt Problem 3 : OÖD’nin öğrenci başarısına etkisi cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?

Al Problem 3.1: Planlama boyutundaki OÖD’nin öğrenci başarısına etkisi cinsiyetlerine göre değişiyor mu?

Bu alt probleme cevap bulabilmek için öğrencilerin cinsiyetleri ile OÖD’nin başarıya etkisi arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına t-testi ile bakılmıştır. Gruplara ilişkin betimsel istatistikler ve t-testi sonucu, Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13 Planlama Boyutunda Öğrencilerin Cinsiyetleri ile OÖD'nin Başarıya Etkisi Arasındaki İlişkiye Yönelik Betimsel İstatistikler ve t-Testi Sonuçları

PLANLAMA	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	t	p	Anlam
1-Dersin amaçlarını öğrencilere anlatır.	Kız	124	3,57	1,30	-,238	,812	-
	Erkek	123	3,61	1,14			
2-Sınıf içi kuralları öğrencilerle birlikte belirler.	Kız	125	3,66	1,44	-,832	,406	-
	Erkek	125	3,80	1,12			
3-Öğrencilerin farklı öğrenme özelliklerine sahip olduklarının farkındadır.	Kız	125	3,80	1,27	1,753	,081	-
	Erkek	124	3,52	1,28			
4-Öğrenmeyi engelleyen etmenleri analiz ederek, öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik düzenlemeler yapar.	Kız	125	3,77	1,31	1,905	,58	-
	Erkek	125	3,45	1,35			
5-Beklentilerini oluştururken bireysel farklılıkları dikkate alır.	Kız	124	3,85	1,28	,846	,398	-
	Erkek	126	3,71	1,19			
6- Öğrencilerde öğrenmeye ilişkin olumlu tutum geliştirmeyi amaçlar.	Kız	125	4,03	1,20	1,299	,195	-
	Erkek	126	3,83	1,22			
GENEL ORTALAMA	Kız	123	3,78	,95	,864	,388	-
	Erkek	126	3,69	,76			

Tablo 13'ten de anlaşılabileceği gibi planlama boyutundaki davranışların öğrenci başarısına etkisinin belirlenmesinde genel ortalamalar incelendiğinde kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir. ($t = 0,864$, $P > 0,05$) 6 maddeye ilişkin görüşlerin ortalamaları ayrı ayrı incelendiğinde de başarının derecesi açısından kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı fark bulunamamıştır.

Alt Problem 3.2 : Uygulama boyutundaki OÖD'nin öğrenci başarısına etkisi cinsiyetlerine göre değişiyor mu?

Alt problem 3.2'ye cevap bulabilmek için öğrencilerin cinsiyetleri ile OÖD'nin başarıya etkisi arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına t-testi ile bakılmıştır. Gruplara ilişkin betimsel istatistikler ve t-testi sonucu, Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14 Uygulama Boyutunda Öğrencilerin Cinsiyetleri ile OÖD'nin Başarıya Etkisi Arasındaki İlişkiye Yönelik Betimsel İstatistikler ve t-Testi Sonuçları

UYGULAMA	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	t	p	Anlam
7- Oturma düzenini öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştıracak biçimde düzenler.	Kız	125	3,93	1,35	,149	,881	-
	Erkek	126	3,95	1,24			
8- Zaman yönetimi ile ilgili stratejileri bilir.	Kız	125	3,55	1,19	,339	,735	-
	Erkek	124	3,50	1,23			
9- Yeni fikirlere ve değişime uyum sağlar.	Kız	125	3,66	1,35	,726	,468	-
	Erkek	125	3,54	1,26			
10- Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeleri izler.	Kız	125	3,79	1,33	2,221	,027	*
	Erkek	124	3,42	1,31			
11- Öğrencilerin gelişim düzeylerini belirlemek için çeşitli teknikler (gözlem, görüşme) kullanır.	Kız	123	3,54	1,36	,124	,901	-
	Erkek	126	3,52	1,26			
12- Öğretim metod ve tekniklerini kullanır.	Kız	122	3,87	1,13	1,187	,236	-
	Erkek	126	3,70	1,13			
13- Öğrencilerin duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak sınıf ortamı oluşturur.	Kız	124	3,81	1,25	1,682	,094	-
	Erkek	125	3,54	1,21			
14- Zamanında ve etkili sorular sorar.	Kız	122	3,78	1,24	,647	,519	-
	Erkek	124	3,68	1,22			
15- Görsel ve işitsel materyaller kullanır.	Kız	123	3,76	1,22	1,554	,121	-
	Erkek	121	3,51	1,23			
16- Öğrencilere uygun tartışma ortamı yaratır.	Kız	124	3,56	1,27	,146	,884	-
	Erkek	124	3,53	1,35			
17- Öğrencilere kendilerini ifade edecekleri fırsatlar sunar.	Kız	123	3,93	1,17	,200	,842	-
	Erkek	126	3,90	1,19			
18- Öğrencilerin aktif katılımını sağlar.	Kız	123	4,00	1,13	,118	,906	-
	Erkek	126	4,02	,99			
19- Öğrenme sırasında geri bildirim kullanır.	Kız	122	3,52	1,22	,749	,455	-
	Erkek	122	3,64	1,17			
GENEL ORTALAMA	Kız	108	3,76	,67	1,042	,298	-
	Erkek	108	3,66	,68			

Tablo 14'ten de anlaşılabileceği gibi uygulama boyutundaki davranışların öğrenci başarısına etkisinin belirlenmesinde genel ortalamalar incelendiğinde kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir($t = 1,042$, $P > 0,05$).

Verilen 13 öğretmen davranışına ilişkin görüşlerin ortalamaları ayrı ayrı incelendiğinde “Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeleri izler” maddesinde kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür($t = 2,221$, $P < 0,05$). Uygulama boyutunda diğer maddelerin ortalamaları incelendiğinde anlamlı fark bulunamamıştır.

Alt Problem 3.3 : Pekiştirme boyutundaki OÖD’nin öğrenci başarısına etkisi cinsiyetlerine göre değişiyor mu?

Alt problem 3.3’e cevap bulabilmek için öğrencilerin cinsiyetleri ile OÖD’nin başarıya etkisi arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına t-testi ile bakılmıştır. Gruplara ilişkin betimsel istatistikler ve t-testi sonucu, Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15 Pekiştirme Boyutunda Öğrencilerin Cinsiyetleri ile OÖD'nin Başarıya Etkisi Arasındaki İlişkiye Yönelik Betimsel İstatistikler ve t-Testi Sonuçları

PEKİŞTİRME	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	t	p	Anlam
20- Demokratik davranır.	Kız	125	4,29	1,11	2,475	,014	*
	Erkek	126	3,90	1,33			
21- Öğrencileri etkin bir biçimde dinler.	Kız	124	4,23	1,07	2,029	,044	*
	Erkek	126	3,94	1,18			
22- Öğrencilerin fikirlerine değer verir.	Kız	125	4,29	1,11	1,615	,107	-
	Erkek	126	3,90	1,33			
23- Sözel tepkilerinde saygı öğelerine yer verir.	Kız	124	4,23	1,07	1,611	,109	-
	Erkek	126	3,94	1,18			
24- Öğrencilerin başarabileceğine inanır.	Kız	125	4,02	1,19	1,343	,180	-
	Erkek	125	3,78	1,15			
25- Farklı düzeydeki öğrencilerin öğrenme çabalarını cesaretlendirir.	Kız	121	4,12	1,20	,794	,428	-
	Erkek	126	3,87	1,25			
26- Davranışlarında tutarlıdır.	Kız	122	4,23	1,18	,839	,402	-
	Erkek	124	4,03	1,13			
27- Öğrenci ile etkileşimde güler yüzlüdür.	Kız	124	3,86	1,31	1,824	,069	-
	Erkek	124	3,73	1,25			
28- Öğrenci ile etkileşimde empati geliştirir.	Kız	125	3,98	1,21	1,656	,099	-
	Erkek	126	3,85	1,18			
29- Öğrencilerin sorunları ile ilgilenir.	Kız	123	4,11	1,23	,905	,366	
	Erkek	126	3,84	1,13			
30- Öğrencilere tarafsız davranır.	Kız	124	3,85	1,39	2,757	,006	*
	Erkek	125	3,58	1,27			
31- Öğrencilerin ilgisini çeker ve korur.	Kız	124	3,90	1,28	,844	,400	-
	Erkek	125	3,76	1,25			
GENEL ORTALAMA	Kız	111	4,12	,72	3,053	,03	*
	Erkek	118	3,82	,76			

Tablo 15'ten de anlaşılabileceği gibi pekiştirme boyutundaki maddelerin öğrenci başarısına etkisinin belirlenmesinde genel ortalamalar incelendiğinde kız ve erkek öğrenciler arasında davranışların başarılarını etkileme derecesinde anlamlı bir fark bulunmuştur($t = 3,053$, $P < 0,05$). Pekiştirme boyutunda verilen 12 davranış maddesine ilişkin görüşlerin ortalaması ayrı ayrı incelendiğinde görüşler arasında farklılıkların bulunduğu gözlenmektedir.

Yapılan t-testi sonucuna göre;

- “Demokratik davranır” ($t = 2,475$, $P < 0,05$),
- “Öğrencileri etkin bir biçimde dinler” ($t = 2,029$, $P < 0,05$),
- “Öğrencilere tarafsız davranır” ($t = 2,757$, $P < 0,05$)

durumları açısından kız ve erkek öğrencilerin başarı derecesi arasındaki fark 0,05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu durum t-testi sonucuna göre pekiştirme boyutundaki davranışların kız öğrencilerin başarısını erkek öğrencilere oranla daha fazla etkilediği şeklinde yorumlanabilir.

Alt Problem 3.4 : Değerlendirme boyutunda OÖD’nin öğrenci başarısına etkisi cinsiyetlerine göre değişiyor mu?

Bu alt probleme cevap bulabilmek için öğrencilerin cinsiyetleri ile OÖD’nin başarıya etkisi arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına t-testi ile bakılmıştır. Gruplara ilişkin betimsel istatistikler ve t-testi sonucu, Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16 Değerlendirme Boyutunda Öğrencilerin Cinsiyetleri ile OÖD’nin Başarıya Etkisi Arasındaki İlişkiye Yönelik Betimsel İstatistikler ve t-Testi Sonuçları

DEĞERLENDİRME	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	t	p	Anlam
32- Öğrencilerin gelişim özellikleri ile ilgili elde ettiği bilgileri onlarla paylaşır.	Kız	125	3,67	1,38	,310	,757	-
	Erkek	126	3,72	1,18			
33- Öğrencilerin kişisel gelişimini ailesi ile paylaşır.	Kız	125	3,32	1,39	1,280	,202	-
	Erkek	126	3,54	1,32			
34- Eğitim teknolojisiyle ilgili yenilikleri öğrencilerle değerlendirir.	Kız	125	3,50	1,49	,367	,714	-
	Erkek	126	3,43	1,42			
GENEL ORTALAMA	Kız	125	3,50	1,11	,504	,614	-
	Erkek	126	3,56	1,01			

Tablo 16’dan da anlaşılabileceği gibi değerlendirme boyutundaki davranışların öğrenci başarısına etkisinin belirlenmesinde genel ortalamalar incelendiğinde

kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir ($t = 0,504$, $P > 0,05$). Değerlendirme boyutundaki 3 maddeye ilişkin görüşlerin ortalamaları ayrı ayrı incelendiğinde de kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı fark bulunamamıştır.

4.2.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Alt Problem 4 : OÖD'nin öğrenci başarısına etkisi sınıf düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?

Alt Problem 4.1 : Planlama boyutundaki OÖD'nin öğrenci başarısına etkisi sınıf düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?

Bu alt problemde öğrencilerin planlama boyutundaki OÖD'den etkilenme derecesi ile sınıf düzeyleri arasında fark olup olmadığı incelenmiştir. Öğrencilere planlama boyutuyla ilgili 6 soru sorulmuştur. Karşılaştırmalara ilişkin betimsel istatistikler ve tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 17'de gösterilmiştir.

Tablo 17 Planlama Boyutuna Göre Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri ile OÖD'nin Başarıya Etkisinin Karşılaştırılmasına İlişkin Betimsel İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

PLANLAMA	Sınıf Düzeyi	N	$\bar{x}$	ss	F	p	Anlam
1-Dersin amaçlarını öğrencilere anlatır.	9. Sınıf	128	3,51	1,32	,652	,522	-
	10. Sınıf	104	3,69	1,12			
	11. Sınıf	15	3,60	1,12			
2-Sınıf içi kuralları öğrencilerle birlikte belirler.	9. Sınıf	130	3,62	1,38	1,288	,278	-
	10. Sınıf	105	3,89	1,15			
	11. Sınıf	15	3,60	1,40			
3-Öğrencilerin farklı öğrenme özelliklerine sahip olduklarının farkındadır.	9. Sınıf	130	3,58	1,37	,564	,570	-
	10. Sınıf	104	3,74	1,18			
	11. Sınıf	15	3,80	1,15			
4-Öğrenmeyi engelleyen etmenleri analiz ederek, öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik düzenlemeler yapar.	9. Sınıf	130	3,75	1,31	1,692	,186	-
	10. Sınıf	105	3,47	1,32			
	11. Sınıf	15	3,33	1,59			
5-Beklentilerini oluştururken bireysel farklılıkları dikkate alır.	9. Sınıf	130	3,63	1,33	5,852	,003	* 9-10-11
	10. Sınıf	105	4,06	1,02			
	11. Sınıf	15	3,13	1,41			
6- Öğrencilerde öğrenmeye ilişkin olumlu tutum geliştirmeyi amaçlar.	9. Sınıf	131	3,89	1,23	,787	,457	-
	10. Sınıf	105	4,03	1,22			
	11. Sınıf	15	3,67	1,05			
GENEL ORTALAMA	9. Sınıf	124	3,68	,95	1,379	,254	-
	10. Sınıf	103	3,83	,74			
	11. Sınıf	15	3,52	,82			
	Toplam	242	3,74	,86			

Tablo 17'den de anlaşılabileceği gibi farklı sınıf düzeylerinde öğrenim gören öğrencilerin genel ortalamaları incelendiğinde, OÖD'nin başarıyı etkileme derecesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=1,379, P>0,05$). Planlama boyutundaki 6 OÖD'ye ilişkin görüşlerin ortalamaları ayrı ayrı incelendiğinde ise varyans analizi sonucuna göre yalnızca "Beklentilerini oluştururken bireysel farklılıkları dikkate alır." ($F = 5,852, P<0,05$) maddesinde 9., 10. ve 11. sınıflar arasında fark gözlenmiştir. Onuncu sınıf öğrencilerinin ($\bar{x} = 4,06$), dokuzuncu sınıf öğrencilerine ($\bar{x} = 3,63$) ve onbirinci sınıf öğrencilerine

($\bar{x} = 3,13$) göre planlama boyutundaki OÖD'den daha fazla etkilendiği görülmektedir.

Alt Problem 4.2 : Uygulama boyutundaki OÖD'nin öğrenci başarısına etkisi sınıf düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?

Alt problem 4.2'de öğrencilerin uygulama boyutundaki OÖD'den etkilenme dereceleri ile sınıf düzeyleri arasında fark olup olmadığı incelenmiştir. Öğrencilere uygulama boyutu ile ilgili 13 soru sorulmuştur. Karşılaştırmalara ilişkin betimsel istatistikler ve tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18 Uygulama Boyutuna Göre Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri ile OÖD'nin Başarıya Etkisinin Karşılaştırılmasına İlişkin Betimsel İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

UYGULAMA	Sınıf Düzeyi	N	$\bar{x}$	ss	F	p	Anlam
7- Oturma düzenini öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştıracak biçimde düzenler.	9. Sınıf	135	3,85	1,40	,740	,478	-
	10. Sınıf	105	4,01	1,16			
	11. Sınıf	15	4,20	1,15			
8- Zaman yönetimi ile ilgili stratejileri bilir.	9. Sınıf	129	3,47	1,30	,390	,677	-
	10. Sınıf	105	3,56	1,10			
	11. Sınıf	15	3,73	1,16			
9- Yeni fikirlere ve değişime uyum sağlar.	9. Sınıf	131	3,65	1,40	,434	,648	-
	10. Sınıf	104	3,57	1,20			
	11. Sınıf	15	3,33	1,23			
10- Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeleri izler.	9. Sınıf	129	3,57	1,39	,083	,920	-
	10. Sınıf	105	3,64	1,28			
	11. Sınıf	15	3,67	1,29			
11- Öğrencilerin gelişim düzeylerini belirlemek için çeşitli teknikler (gözlem, görüşme) kullanır.	9. Sınıf	131	3,44	1,41	1,586	,207	-
	10. Sınıf	103	3,69	1,18			
	11. Sınıf	15	3,20	1,15			
12- Öğretim metod ve tekniklerini kullanır.	9. Sınıf	128	3,66	1,21	2,412	,092	-
	10. Sınıf	105	3,96	1,00			
	11. Sınıf	15	3,53	1,19			
13- Öğrencilerin duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak sınıf ortamı oluşturur.	9. Sınıf	130	3,69	1,31	,413	,662	-
	10. Sınıf	105	3,62	1,13			
	11. Sınıf	14	3,93	1,38			
14- Zamanında ve etkili sorular sorar.	9. Sınıf	128	3,70	1,28	,96	,908	-
	10. Sınıf	103	3,77	1,17			
	11. Sınıf	15	3,67	1,18			
15- Görsel ve işitsel materyaller kullanır.	9. Sınıf	129	3,71	1,28	,549	,578	-
	10. Sınıf	102	3,55	1,13			
	11. Sınıf	13	3,54	1,45			
16- Öğrencilere uygun tartışma ortamı yaratır.	9. Sınıf	129	3,44	1,44	,827	,439	-
	10. Sınıf	104	3,65	1,13			
	11. Sınıf	15	3,67	1,29			
17- Öğrencilere kendilerini ifade edecekleri fırsatlar sunar.	9. Sınıf	129	3,78	1,29	1,895	,152	-
	10. Sınıf	105	4,08	1,03			
	11. Sınıf	15	3,93	1,16			
18- Öğrencilerin aktif katılımını sağlar.	9. Sınıf	130	3,88	1,18	2,365	,096	-
	10. Sınıf	104	4,13	,91			
	11. Sınıf	15	4,33	,72			
19- Öğrenme sırasında geri bildirim kullanır.	9. Sınıf	129	3,43	1,27	2,347	,098	-
	10. Sınıf	100	3,76	1,10			
	11. Sınıf	15	3,73	,96			
GENEL ORTALAMA	9. Sınıf	112	3,68	,80	,207	,814	-
	10. Sınıf	92	3,73	,53			
	11. Sınıf	12	3,79	,39			
	Toplam	216	3,71	,67			

Tablo 18'den de anlaşılabileceği gibi farklı sınıf düzeylerinde öğrenim gören öğrencilerin genel ortalamaları incelendiğinde, OÖD'nin başarıyı etkileme derecesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F = 0,207$, $P > 0,05$). Uygulama boyutundaki 13 OÖD'ye ilişkin görüşlerin ortalamaları ayrı ayrı incelendiğinde de varyans analizi sonucuna göre sınıf düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmamıştır.

Alt Problem 4.3 : Pekiştirme boyutundaki OÖD'nin öğrenci başarısına etkisi sınıf düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?

Alt problem 4.3'te öğrencilerin pekiştirme boyutundaki OÖD'den etkilenme dereceleri ile sınıf düzeyleri arasında fark olup olmadığı incelenmiştir. Öğrencilere pekiştirme boyutu ile ilgili 12 soru sorulmuştur. Karşılaştırmalara ilişkin betimsel istatistikler ve tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19 Pekiştirme Boyutuna Göre Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri ile OÖD'nin Başarıya Etkisinin Karşılaştırılmasına İlişkin Betimsel İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

PEKİŞTİRME	Sınıf Düzeyi	N	$\bar{x}$	ss	F	p	Anlam
20- Demokratik davranır.	9. Sınıf	131	3,97	1,31	2,192	,114	-
	10. Sınıf	105	4,29	1,12			
	11. Sınıf	15	3,87	1,30			
21- Öğrencileri etkin bir biçimde dinler.	9. Sınıf	130	3,95	1,26	1,913	,150	-
	10. Sınıf	105	4,19	,97			
	11. Sınıf	15	4,40	,91			
22- Öğrencilerin fikirlerine değer verir.	9. Sınıf	130	3,78	1,35	1,950	,144	-
	10. Sınıf	105	4,08	,92			
	11. Sınıf	15	3,80	1,15			
23- Sözel tepkilerinde saygı öğelerine yer verir.	9. Sınıf	128	3,90	1,22	,545	,581	-
	10. Sınıf	104	4,03	1,29			
	11. Sınıf	15	4,27	,80			
24- Öğrencilerin başarabileceğine inanır.	9. Sınıf	128	4,16	1,13	,705	,495	-
	10. Sınıf	104	4,06	1,21			
	11. Sınıf	14	4,43	,94			
25- Farklı düzeydeki öğrencilerin öğrenme çabalarını cesaretlendirir	9. Sınıf	129	3,70	1,39	1,334	,265	-
	10. Sınıf	104	3,95	1,15			
	11. Sınıf	15	3,60	1,06			
26- Davranışlarında tutarlıdır.	9. Sınıf	131	3,88	1,22	1,518	,221	-
	10. Sınıf	105	4,02	1,18			
	11. Sınıf	15	3,47	1,13			
27- Öğrenci ile etkileşimde gülyüzlüdür.	9. Sınıf	130	3,95	1,30	,799	,451	-
	10. Sınıf	104	4,06	1,01			
	11. Sınıf	15	3,67	1,23			
28- Öğrenci ile etkileşimde empati geliştirir	9. Sınıf	130	3,55	1,42	2,205	,112	-
	10. Sınıf	104	3,89	1,25			
	11. Sınıf	15	3,93	,88			
29- Öğrencilerin sorunları ile ilgilenir.	9. Sınıf	130	3,95	1,29	,523	,593	-
	10. Sınıf	104	3,89	1,23			
	11. Sınıf	15	4,07	,88			
30- Öğrencilere tarafsız davranır.	9. Sınıf	131	3,68	1,33	,154	,857	-
	10. Sınıf	105	3,73	1,26			
	11. Sınıf	15	3,79	1,39			
31- Öğrencilerin ilgisini çeker ve korur.	9. Sınıf	129	3,63	1,35	3,574	,030	* 9-10
	10. Sınıf	105	4,07	1,13			
	11. Sınıf	15	3,87	1,19			
GENEL ORTALAMA	9. Sınıf	116	3,91	,86	,753	,472	-
	10. Sınıf	99	4,03	,64			
	11. Sınıf	14	3,99	,48			
	Toplam	229	3,97	,76			

Tablo 19'dan da anlaşılabileceği gibi farklı sınıf düzeylerinde öğrenim gören öğrencilerin genel ortalamaları incelendiğinde, OÖD' başarıyı etkileme derecesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır($F = 0,753$, $P > 0,05$). Pekiştirme boyutundaki 12 OÖD'ye ilişkin görüşlerin ortalamaları ayrı ayrı incelendiğinde ise varyans analizi sonucuna göre “Öğrencilerin ilgisini çeker ve korur.”($F = 3,574$, $P < 0,05$) maddesinde dokuzuncu sınıflar ve onuncu sınıflar arasında fark gözlenmiştir. Onuncu sınıf öğrencilerinin ($\bar{x} = 4,07$) OÖD'den dokuzuncu sınıf öğrencilerine ($\bar{x} = 3,63$) oranla daha fazla etkilendikleri söylenebilir.

Alt Problem 4.4 : Değerlendirme boyutundaki OÖD'nin öğrenci başarısına etkisi sınıf düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?

Alt problem 4.4'te öğrencilerin değerlendirme boyutundaki OÖD'den etkilenme dereceleri ile sınıf düzeyleri arasına fark olup olmadığı incelenmiştir. Öğrencilere değerlendirme boyutu ile ilgili 3 soru sorulmuştur. Karşılaştırmalara ilişkin betimsel istatistikler ve tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 20'de gösterilmiştir.

Tablo 20 Değerlendirme Boyutuna Göre Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri ile OÖD'nin Başarıya Etkisinin Karşılaştırılmasına İlişkin Betimsel İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

DEĞERLENDİRME	Sınıf Düzeyi	N	$\bar{x}$	ss	F	p	Anlam
32- Öğrencilerin gelişim özellikleri ile ilgili elde ettiği bilgileri onlarla paylaşır.	9. Sınıf	131	3,53	1,38	2,429	,090	-
	10. Sınıf	105	3,85	1,17			
	11. Sınıf	15	4,07	,88			
33- Öğrencilerin kişisel gelişimini ailesi ile paylaşır.	9. Sınıf	131	3,34	1,37	1,403	,248	-
	10. Sınıf	105	3,48	1,37			
	11. Sınıf	15	3,93	1,16			
34- Eğitim teknolojisiyle ilgili yenilikleri öğrencilerle değerlendirir.	9. Sınıf	131	3,49	1,43	,085	,918	-
	10. Sınıf	105	3,45	1,46			
	11. Sınıf	15	3,33	1,72			
GENEL ORTALAMA	9. Sınıf	131	3,45	1,12	,929	,396	-
	10. Sınıf	105	3,59	1,00			
	11. Sınıf	15	3,78	,86			
	Toplam	251	3,53	1,06			

Tablo 20'den de anlaşılabileceği gibi farklı sınıf düzeylerinde öğrenim gören öğrencilerin genel ortalaması incelendiğinde, OÖD'nin başarıyı etkileme derecesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır($F = 0,929$, $P > 0,05$). Değerlendirme boyutundaki 3 OÖD'ye ilişkin görüşlerin ortalamaları ayrı ayrı incelendiğinde de varyans analizi sonucuna göre sınıf düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmamıştır.

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 SONUÇ

1. Öğrencilerin % 55'i genel olarak öğretmenlerinin olumlu davranışları gösterdiklerini belirtmektedir. Öğretmenler;
 - Planlama boyutundaki davranışları % 56 oranında,
 - Uygulama boyutundaki davranışları % 57 oranında,
 - Pekiştirme boyutundaki davranışları % 58 oranında,
 - Değerlendirme boyutundaki davranışları % 48,86 oranında göstermektedir.
2. Öğretmenlerin olumlu davranışlarının planlama, uygulama, pekiştirme ve değerlendirme boyutlarında öğrenci başarısına ilişkin sonuçlar:
 - Öğrencilerin % 64'üne göre öğretmenlerin planlama boyutundaki davranışları başarıyı olumlu yönde etkilemektedir.
 - Öğrencilerin % 63'üne göre öğretmenlerin uygulama boyutundaki davranışlarının başarıyı olumlu yönde etkilediği anlaşılmaktadır.
 - Öğrencilerin % 71'ine göre öğretmenlerin pekiştirme boyutundaki davranışlarının başarıyı olumlu yönde etkilediği anlaşılmaktadır.
 - Öğrencilerin % 58'ine göre öğretmenlerin değerlendirme boyutundaki davranışlarının başarıyı olumlu yönde etkilediği anlaşılmaktadır.

Pekiştirme boyutundaki öğretmen davranışlarının öğrencilerin başarılarına etkisinin diğer boyutlardan daha fazla olduğu görülmektedir. Çoban (1998), Görgen ve Tahta (2005), Bulduk ve Oktar (1999), Derman (2002), Çankaya (2004) tarafından yapılan araştırmalar da bu sonucu desteklemektedir.

3. OÖD'nin öğrenci başarısına etkisinin, cinsiyetlerine göre planlama, uygulama, pekiştirme ve değerlendirme boyutlarına ilişkin sonuçlar:

- Planlama boyutundaki davranışların öğrenci başarısına etkisinde kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır.
- Uygulama boyutundaki davranışların öğrenci başarılarına etkisinde kız ve erkek öğrenciler arasında genel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır. “Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeleri izler” davranışında kızlar ve erkekler arasında kızlar yönünde farklılık görülmüştür.
- Pekiştirme boyutundaki davranışların öğrenci başarısına etkisinde kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu farkın kız öğrencilerde meydana geldiği, pekiştirme boyutundaki olumlu öğretmen davranışlarının kız öğrencilerin başarısını daha çok etkilediği görülmektedir.

Akbaba (2001) tarafından yapılan araştırma da bu sonucu desteklemektedir.

- Değerlendirme boyutundaki davranışların öğrenci başarısına etkisinde kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.,

4. Olumlu öğretmen davranışlarının öğrenci başarısına etkisinin sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir. Planlama boyutundaki “Beklentilerini oluştururken bireysel farklılıkları dikkate alır” maddesinde dokuz, on ve onbirinci sınıflar arasında fark görülmüştür. Pekiştirme boyutundaki “Öğrencilerin ilgisini çeker ve korur” maddesinde dokuz ve onuncu sınıflar lehine bir fark görülmüştür.

Özler (1998) tarafından yapılan araştırma da bu sonucu desteklemektedir.

5.2 ÖNERİLER

Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgular sonucu aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1. Öğretimin planlanması zor ve zaman alıcı bir süreçtir. Fakat sonrasında öğretmene zaman kazandırmaktadır. Öğretmenlerin öğrencileri, öğretimin planlanması aşamasından haberdar etmeleri öğrencilerin başarılarını olumlu etkileyecektir.
2. Öğretmenlerin öğretim araç ve gereçlerini etkili kullanmaları, öğretim yöntem ve tekniklerini etkili kullanmaları, olumlu sınıf atmosferi oluşturmaları, öğrencilerin derse aktif katılımını sağlama davranışlarını gerçekleştirmeleri öğrencilerin başarısını artıracaktır.
3. Öğrencilerin en çok pekiştirme boyutundaki davranışlarından etkilendiği görülmektedir. Derslere karşı ilgi ve motivasyonu artırıcı pekiştireçlerin uygun zaman ve ortamda kullanılması öğrenci başarısını artıracaktır.
4. Değerlendirme; öğretimin başarılı olup olmadığının, başarılı ise ne derecede başarılı olduğunun bilinmesini sağlar. Değerlendirme boyutundaki öğretmen davranışlarını gerçekleştirme oranı öğrenciler tarafından yetersiz görülmektedir. Değerlendirme boyutundaki davranışlara daha çok ağırlık verilmesi öğrenci başarısını olumlu yönde etkileyecektir.

KAYNAKÇA

Akbaba, A. (2001). **Lise öğretmenlerinin ders içi davranışları ile ilgili öğrenci görüşleri.** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akdağ, M. ve Güneş, H. (2003). **Öğretmen rolünün yaratıcı bir sınıf ortamı oluşturmasındaki önemi.** Milli Eğitim Dergisi. Sayı:159.

Akpınar, Y. (2004). **Eğitim teknolojisiyle ilgili öğrenmeyi etkileyebilecek bazı etmenlere karşı öğretmen yaklaşımları.** The Turkish Online Journal of Educational Technology, Issue 3, Article 15.

Ataünal, A. (2003). **Niçin ve nasıl bir öğretmen?** Ankara: Milli Eğitim Vakfı Yayınları.

Bangir, G.A. (2003). Mesleki kıdemlerine göre sınıf içi iletişimi kolaylaştırıcı-engelleyici öğretmen davranışları ve öğrenci-öğretmen önerileri. **Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Mesleki Eğitim Dergisi**, Cilt:2, Sayı:4, 15-32.

Başaran, İ.E. (1994). **Eğitime giriş.** Ankara: Kadioğlu Matbaası.

Bilen, M. (2002). **Plandan uygulamaya öğretim.** Ankara: Anı Yayıncılık.

Bulduk, S. ve Oktar, İ. (1999). Ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin davranışlarının değerlendirilmesi. **Milli Eğitim Dergisi**. Sayı:142.

Büyüktaşkapu, S. (2004). **Selçuk Üniversitesi genel, mesleki ve teknik eğitim fakültelerinde öğretmenlik uygulaması dersinin hedeflerine ulaşma derecesi.** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çankaya, H. (2004). **Lise öğrencilerinin akademik benlik kavramları ile matematik dersine yönelik tutumlarının başarılarına etkisi.** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çilenti, K. (1998). **Eğitim teknolojisi ve öğretim.** Ankara: Kadioğlu Matbaası.

Çoban, A. (1998). 21. Yüzyıla girerken öğretmen eğitiminin boyutları. **Milli Eğitim Dergisi.** Sayı:137.

Derman, A. (2002). **İlköğretim 7. sınıflarında fen bilgisi derslerinde kullanılan farklı öğrenme stratejilerinin öğrencilerin başarılarına etkisi.** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Duman, T. ve Diğerleri. (2004). Ortaöğretim öğrencilerinin, öğretmenlerin sınıfta disiplin sağlamaya ilişkin görüşleri. **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi.** Cilt 2, Sayı:3.

Erden, M. (1998). **Öğretmenlik mesleğine giriş.** İstanbul: Alkım Yayıncılık.

Erden, M. ve Fidan, N. (2001). Eğitime giriş. İstanbul: Alkım Yayınevi.

Ergun, M. ve Diğerleri.(1999). **Öğretmenlik mesleğine giriş.** Ankara: Ocak Yayınları.

Ergun, M. ve Duman, T. (1998). Kritik durumlarda öğretmen davranışları. **Milli Eğitim Dergisi.** Sayı:137, s:45.

Ertuğrul, H. (2003). **Öğretmenlikte yeni teknikler**. İstanbul: Timaş Yayınları.

Eskicumali, A. ve İşman, A. (2000). **Eğitimde planlama ve değerlendirme**. Adapazarı: Değişim Yayınları.

Eşme, İ. ve Karaçay, T. (2002). **MEB Öğretmen yetiştirmede genel değerlendirme ve yeni model önerisi**.

Görgeç, İ. ve Tahta, H. (2005). Liselerdeki matematik öğretimi sürecindeki öğretmen davranışları ile öğrenci beklentilerinin karşılaştırılması. **Milli Eğitim Dergisi**. Sayı:166, s:33.

Güven, İ. (2004). Etkili bir öğretim için öğretmenden beklenenler. **Milli Eğitim Dergisi**. Sayı:164, s:9.

Hancılar, R. ve Pekgöz, M. (1972). **Eğitimde görme ve işitme araçları**. Ankara.

İpşir, D. (2002). Sınıf yönetiminde öğrencilerle sağlıklı iletişim kurabilmenin ve olumlu sınıf atmosferi yaratmanın rolleri. **Milli Eğitim Dergisi**. Sayı:153-154.

Kaptan, S. (1998). **Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri**. Ankara: Tekışık Ofset.

Kayaalp, İ. (2002). **Eğitimde iletişim dili**. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.

Kiş, P. (2003). **İlköğretim 1. kademesinde sınıf kurallarının belirlenmesi ve uygulanmasına ilişkin öğretmen görüşleri**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Küçükahmet, L. ve Diğerleri. (2000). **Öğretmenlik mesleğine giriş**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

M.E.B. (1987). **Milli eğitim temel kanunu ile ilköğretim ve eğitim kanunu**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Oktar, İ. ve Yazçayır, N. (2004). **Öğrenci görüşlerine göre etkili öğretmen**. 13. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı Sözlü Bildiriler. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Onüçler, G. (1995). **Öğrencilerin başarı algılamaları ile “ Türk Milli Eğitimi’nin Amaçları” arasındaki tutarlılık**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Öncü, H. (1995). **Eğitimde ölçme ve değerlendirme**. Ankara:

Özcan, A. O. (1999). **Öğretmenliğin iç yüzü**. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmalar Vakfı Yayınları.

Özdemir, S. ve Yalın, H. İ. (2000). **Öğretmenlik mesleğine giriş**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Özgüven, İ. E. (2002). **Bireyi tanıma teknikleri**. Ankara: Problem Yayınları.

Özler, D. (1998). **Temel eğitimde (ilköğretim) öğretmen niteliklerinin öğrenci başarılarına etkileri üzerinde bir inleme**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Öztürk, B. ve Diğerleri. (2003). Sınıf öğretmenlerinin öğrencileri arasında ayırım yapma durumu ve bu ayırımın bazı değişkenler açısından incelenmesi. **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**. Cilt:1, Sayı:(1), s:109-120.

Saban, A. (2004). **Öğrenme öğretme süreci**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Sönmez, V. (2003). **Öğretmenlik mesleğine giriş**. Ankara: Anı Yayıncılık.

Şeker, A. (2000). **Sınıf öğretmenlerinin iletişim becerileri ile sınıf atmosferi arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şişman, M. (2000). **Öğretmenliğe giriş**. Ankara: Pegem Yayınları.

Tarım, K. (2005). **Sınıf öğretmenlerin başarısız olarak algıladıkları öğrencilere yönelik tutum ve davranışları**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Taşpınar, M. (2002). **Öğretmenlik mesleği**. Ankara: Elazığ Üniversite Kitabevi.

Terzi, A. R. (2002). Sınıf yönetimi açısından etkili öğretmen davranışları. **Milli Eğitim Dergisi**. Sayı: 155-156.

Topses, G. (2003). **Gelişim ve öğrenme psikolojisi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Turgut, İ. (1991). **Eğitim üzerine felsefi bir deneme**. İzmir: Bilgehan Matbaası.

Turgut, M. F. (1977). **Eğitimde ölçme ve değerlendirme metodları**. Ankara.

Ünüvar, A. (2003). **Çok yönlü algılanan sosyal desteğin 15-18 yaş arası lise öğrencilerinin problem çözme becerisine ve benlik kaygısına etkisi.** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

**ORTAÖĞRETİMDE OLUMLU ÖĞRETMEN DAVRANIŞLARININ
ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİNE YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİ
DEĞERLENDİRME ANKETİ**

Birinci Bölüm

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma ile ortaöğretim kurumlarındaki olumlu öğretmen davranışlarının öğrenci başarısı üzerine etkisi belirlenecektir. **Veriler bilimsel bir araştırma için kullanılacaktır.** Vereceğiniz cevapların gerçek fikirlerinizi içermesi araştırmanın güvenilirliği için önemlidir.

Teşekkür ederim.

Gülkan SOYDAL
Gazi Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyetiniz: Kız () Erkek ()
2. Sınıfınız : 9 () 10 () 11 ()
3. Okulunuz :
4. Yaşınız :

İkinci Bölüm

Açıklama : Aşağıda öğretmenlerin sınıf içi davranışları sıralanmıştır. Genel olarak öğretmenlerinizin bu davranışları gösterdiğini düşünüyorsanız (Evet), göstermediğini düşünüyorsanız (Hayır) kısmının altına (x) işareti koyunuz. Bu davranışların sizin başarınızı olumlu olarak etkileme derecesini (Her zaman), (Sık sık), (Ara sıra), (Nadiren), (Hiçbir zaman) seçeneklerinden uygun olanının altına (x) işareti koyarak belirtiniz.

	Evet	Hayır		Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman
Planlama Boyutu								
1. Dersin amaçlarını öğrencilere anlatır.								
2. Sınıf içi kuralları öğrencilerle birlikte belirler.								
3. Öğrencilerin farklı öğrenme özelliklerine sahip olduklarının farkındadır.								
4. Öğrenmeyi engelleyen etmenleri analiz ederek, öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik düzenlemeler yapar.								
5. Beklentilerini oluştururken bireysel farklılıkları dikkate alır.								
6. Öğrencilerde öğrenmeye ilişkin olumlu tutum geliştirmeyi amaçlar.								

	Evet	Hayır		Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman
Uygulama Boyutu								
7. Oturma düzenini öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştıracak biçimde düzenler.								
8. Zaman yönetimi ile ilgili stratejileri bilir.								
9. Yeni fikirlere ve değişime uyum sağlar.								
10. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeleri izler.								
11. Öğrencilerin gelişim düzeylerini belirlemek için çeşitli teknikler (gözlem, görüşme) kullanır.								
12. Öğretim metod ve tekniklerini kullanır.								
13. Öğrencilerin duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak sınıf ortamı oluşturur.								
14. Zamanında ve etkili sorular sorar.								
15. Görsel, işitsel materyaller kullanır.								
16. Öğrencilere uygun tartışma ortamı yaratır.								
17. Öğrencilere kendilerini ifade edecekleri fırsatlar sunar.								
18. Öğrencinin aktif katılımını sağlar.								
19. Öğrenme sırasında geribildirim kullanır.								
Pekiştirme Boyutu								
20. Demokratik davranır.								
21. Öğrencileri etkin bir biçimde dinler.								
22. Öğrencilerin fikirlerine değer verir.								
23. Sözel tepkilerinde saygı öğelerine yer verir.								
24. Öğrencilerin başarabileceğine inanır.								
25. Farklı düzeydeki öğrencilerin öğrenme çabalarını cesaretlendirir.								
26. Davranışlarında tutarlıdır.								
27. Öğrenci ile etkileşimde güleryüzlüdür.								
28. Öğrenci ile etkileşimde empati geliştirir.								
29. Öğrencilerin sorunları ile ilgilenir.								
30. Öğrencilere karşı tarafsız davranır.								
31. Öğrencilerin ilgisini çeker ve korur.								
Değerlendirme Boyutu								
32. Öğrencilerin gelişim özellikleri ile ilgili elde ettiği bilgileri onlarla paylaşır.								
33. Öğrencilerin kişisel gelişimini ailesi ile paylaşır.								
34. Eğitim teknolojisiyle ilgili yenilikleri öğrencilerle değerlendirir.								